

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

6^E JAARGANG

WOENSDAG 9 MAART 1921

No. 271

INHOUD

	Blz.
BEZUINIGINGSSTREVEN I door <i>Prof. Mr. Ant. van Gijn</i>	211
De Levensverzekeringnoodwet door <i>Prof. Mr. H. R. Ribbicus</i>	213
Over de Hoofdoorzaken van Gelddepreciatie door <i>G. H. Hintzen</i>	216
Merchant Marine Act 1920 door <i>A. Welling</i>	216
De Deutsche Electromontaanrust II door <i>Dr. W. Mautner</i>	218
Londensche Correspondentie.....	221
AANTEKENING:	
Door gehuwden zonder kinderen in een aantal Nederlandsche gemeenten (Belastingjaar 1920 of 1920/21) verschuldigde plaatselijke inkomstenbelasting	223
BOEKAANKONDIGING:	
Mr. W. J. van Balen: Zuid-Amerika, bespr. door <i>Prof. Dr. H. Blink</i>	223
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	
MAANDCIJFERS:	
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	224
Rijkspostspaarbank	224
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	224
Emissies in Februari 1921	225
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank.....	225
Postchèque en Girodienst	225
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telef. Nr. 3000. *Telegr.adres: Economisch Instituut.*Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 22,50 per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

7 MAART 1921.

Ook gedurende deze berichtswEEK bleef de geldmarkt vast gestemd. Particulier disconto kon slechts met moeite voor 4½ pCt. plaatsing vinden en herhaaldelijk moest 4% pCt. voor puik papier worden toegestaan. Ook de prolongatierente bleef vast; alleen de laatste dagen der week, toen de geldvraag voor de maandswisseling wat ging luwen, was een kleine verbetering merkbaar. Genoteerd werd 4¼—4—3¾—4 à 4½ pCt.

De wisselmarkt bleef wederom tamelijk stil. Men leefde nog steeds in afwachting van de resultaten der Londensche Conferentie. Blijkbaar werd gehoopt en met eenigen grond verwacht, dat een vredelievende oplossing te vinden zou zijn. Althans de wisselkoersen waren niet zenuwachtig en ook zelfs de Marken bleven prijshoudend.

LONDEN, 5 MAART 1921.

In de afgelopen week was geld gemakkelijk verkrijgbaar en bij den overgang van de maand bleef de gewone krapheid weg door het vervallen van zware posten schatkistwissels. Het kleine bedrag, schuldig aan de Bank of England, werd gemakkelijk terugbetaald.

De noteering voor hernieuwing van dag-geld was 5½ pCt., terwijl nieuw geld hoofdzakelijk werd gedaan tegen 5½ pCt. en op sommige oogenblikken tegen 5% en 6 pCt.

Saldi waren verkrijgbaar tegen 5 pCt. en zevensdaags-geld bleef 5½ pCt.

De disconto-markt was iets gemakkelijker, tweemaands-papier werd genoteerd van 6%—¾ pCt.; drie maands 6%—¹¹/₁₆ pCt.; viermaands 6½ pCt. en zes maands 6 pCt.

BEZUINIGINGSSTREVEN.

I.

De Nederlander en met name de stedeling, die over een al is het maar tamelijk gering inkomen beschikt, moet daarvan tegenwoordig een groot bedrag naar Rijks- en Gemeenteontvanger brengen. Er zijn er reeds tienduizenden, die meer dan een vijfde van hun inkomen alleen aan rijksinkomstenbelastingen (inclusief vermogensbelasting, opcenten, en verdedigingsbelastingen) en gemeentelijke inkomstenbelasting moeten betalen en de gevallen zijn niet zeer zeldzaam, dat dit bedrag tot drie vijfden van het inkomen stijgt.

Onder die omstandigheden mag er veel meer belangstelling voor het beheer en gebruik der publieke gelden worden verwacht dan in de tijden toen 8 à 10 pCt. aan diverse inkomstenbelastingen door de allerrijksten reeds zeer hoog werd geacht.

Voldoet nu, om bij den Staat te blijven, het beheer der Rijksfinanciën, zuiver zakelijk bezien, dus afgescheiden van de toevallige eigenschappen en opvattingen van de tijdelijke hoofden van dat beheer, aan matige eischen? Het antwoord kan niet geheel bevestigend luiden.

In twee opzichten is zulks in het bijzonder niet het geval:

1. Men mag als eisch stellen, dat niet slechts de Regeering en het Parlement, maar ook het publiek zich zoo nauwkeurig mogelijk rekenschap kunnen geven, hoe het met het gemeenschapsvermogen (waarvan het

geld maar een onderdeel — zij het een zeer belangrijk — is) staat, d.w.z. of de Staat vóór dan wel achteruit gaat, al of niet de tering naar de nering zet. M.a.w. men mag eischen, dat er een goede boekhouding zij, niet slechts van de ontvangsten en uitgaven in geld en van de vermeerdering en vermindering der openlijke schulden, doch welke mede omvat wat de Staat in zijn goederenbezit jaarlijks armer en rijker wordt en wat de Staat aan verbintenissen (anders dan tegen uitgifte van schuldvorderingen) aangaat en aflost.

2. Men mag als eisch stellen, dat het financieel beheer van een lichaam, ook als het noodzakelijk is, dat vele personen met het doen van uitgaven belast zijn, toch in alle onderdeelen zooveel mogelijk uit één stuk zij, dat dus niet een aantal personen elk op hunne wijze en volgens hunne inzichten met de gelden huishouden.

Een groot huishouden, waarin eenerzijds niet veel meer dan een kasboek gehouden wordt en waarvan wat den vooruitgang of achteruitgang van het vermogen, de werkelijke verrijking of verarming betreft, geen behoorlijk overzicht bestaat en waar anderzijds, behoudens eenige instructies omtrent het door ieder uit te geven eindbedrag, al de gezinsleden mede over de beurs gaan en het hun toevertrouwde gedeelte van het geheel beheeren naar eigen inzicht, zonder rekening te houden met de opvattingen van dengene die met het centrale beheer belast is, loopt kans sterk achteruit te gaan en zal vermoedelijk lang niet altijd voldoende waar voor zijn geld krijgen.

Op het punt van de boekhouding verkeert het financieele beheer in nagenoeg alle landen nog in primitieven staat, welke weinig in overeenstemming is met de ontzettende toeneming der staatswerkzaamheden. In ons land is de toestand wel verre van goed¹⁾, maar niet slechter dan in de meeste landen. Ten aanzien van het tweede punt is de toestand in het ene land beter, in het andere slechter, doch ik geloof, dat in weinig landen de verschillende departementen in zake het uitgeven van geld zoo onafhankelijk zijn als zij tot voor kort ten onzent waren en in hoofdzaak nog zijn. De oorzaak hiervan zoek ik voor een belangrijk deel in onze grondwet en hare geschiedenis.

Van 1814—1840 hadden wij één jaarlijksche begrootingswet, welke alle de uitgaven van den Staat omvatte²⁾. Zij behelsde het totaal bedrag der uitgaven onderverdeeld in hoofdstukken, welke volgens de Grondwet van 1815 de uitgaven van niet meer dan één departement van algemeen bestuur mochten omvatten. Van onderverdeling in afdelingen en artikelen was geen sprake.

Tegen deze regeling rees in den loop der jaren het bezwaar, dat bij één enkel votum (amendementrecht hadden de Staten-Generaal destijds nog niet), het geld voor alle departementen werd toegestaan. Bij de Grondwetsherziening van 1840 werd dan ook levendig op invoering van het recht van amendement aangedrongen. De Regeering weigerde zulks; doch nam in de Grondwet de bepaling op, dat elk hoofdstuk der begrooting — dus het eindcijfer van elk departement — bij een afzonderlijke wet moest worden vastgesteld, en voegde zelfs als tweede, schijnbare, concessie nog toe, dat een hoofdstuk ook in twee of meer wetten vervat mocht zijn (hetgeen alleen geschied is met het Hoofdstuk Financiën, waaruit de uitgaven voor de nationale schuld als afzonderlijk hoofdstuk VII A werden gelicht). De verandering was in 1840 ongetwijfeld een vooruitgang, wijl er nu althans 7 à 8 vota noodig waren van de Kamers. Maar men beging in 1848 de fout om, toen het recht van amendement aan de 2e Kamer werd gegeven, waardoor het verdeelen der begrooting over een aantal wetten ge-

heel onnoodig was geworden, de in 1840 opgenomen bepaling te laten staan, in de plaats van terug te keeren tot de enkelvoudige begrootingswet van 1815. De bepaling van 1840, die geen nut meer deed voor het doel, waarvoor zij werd opgenomen, is nu het plechtanker geworden van de departementshoofden — of wellicht nog beter gezegd van de departementen — die beweren, dat elke minister als het ware soeverein is, wat betreft de uitgaven van zijn eigen departement. Een opvatting, die in sommige opzichten door een slechte praktijk is bevestigd, en zelfs tot anomalieën heeft geleid. Als zoodanig meen ik te mogen noemen, dat de begrootingswetten van de uitgevende departementen (spending-departments, gelijk de Engelschen zeggen, waaronder alle departementen behalve Financiën) niet gecontra-signéerd worden door den Minister van Financiën. Terwijl niet zelden zeer onbeduidende bepalingen in een, van eenig departement uitgaand, wetsontwerp, waardoor een der andere departementshoofden eenige bevoegdheid of plicht krijgt, er toe leiden, dat die minister eerst de Memorie van Toelichting, later de aangenomen wet medeondertee kent, is er noch bij de hoofdbegrootingswetten, noch bij de suppletoire begrootingswetten van de andere departementen ooit sprake van medeondertekening door den Minister van Financiën, ofschoon die daarbij toch wel in een hooge mate partij mag worden geacht te zijn. Vandaar dat het tot 1910 volstrekt niet als iets geheel onoirbaars werd beschouwd, dat de Minister van Financiën in de Novembermaand door het morgenblad van zijn courant werd verrast met de mededeeling, dat een van zijn ambtgenooten, buiten zijn voorkennis, het bedrag van zijn begrooting, waarover in Juli met moeite overeenstemming was bereikt met Financiën, kalmweg bij Nota van Wijzigingen met een millioen had verhoogd. (Suppletoire begrootingsontwerpen kwamen altijd onder de oogen van Financiën wijl deze in den Ministerraad moeten worden goedgekeurd).

En al moge nu door een besluit van den Ministerraad van 1910, later herhaaldelijk bevestigd en onder het tegenwoordige kabinet uitgebreid, zulk een eigenmachtig medefinancier zijn uitgesloten (bij ongeluk vergeten van die Ministerraadbesluiten kwam intuschen nog wel eens voor) de verkeerde interpretatie van de overbodig geworden bedoeling van den Grondwetgever blijft toch in menig opzicht een verkeerden invloed uitoefenen op de verhoudingen, welke ten dezen bij ons bestaan.

Mij is geen land bekend waar een zoodanige decentralisatie, zelfs in zake de begrooting, bestaat. Afzonderlijke wetten voor de begrootingen der uitgaven van de verschillende departementen bestaan ook in Italië en België, doch in beide landen worden alle begrootingswetten toch mede-ondertee kend door de Ministers van Financiën (in Italië door den Minister van de Schatkist,¹⁾ aan wie ze een groote mede-verantwoordelijkheid opleggen. In Engeland, Frankrijk en Duitschland is de begrooting in ééne wet vervat, die door den Minister van Financiën wordt ingediend; in Engeland is zelfs, afgezien van de militaire departementen de Minister van Financiën vrijwel oppermachtig bij de samenstelling.

Een bedenkelijk gevolg van ons systeem nu is ook, dat de betrokken ministers en hunne departementen zich volstrekt onafhankelijk gevoelen bij de besteding van het geld. Ongetwijfeld moet hun in het algemeen de verantwoordelijkheid daarvoor gelaten worden — zulks is noodig, opdat de verantwoordelijkheid tegenover de Kamer en de Rekenkamer niet verwaterd worde. Maar wanneer hun financieele gestie van beduidenden invloed is op de uitgaven van andere departe-

¹⁾ Een wetsontwerp tot verbetering van den toestand is sedert jaren aanhangig, doch blijft onafgedaan.

²⁾ Daarnaast althans tot 1830 nog één tienjaarlijksche algemeene begrootingswet, die de blijvende uitgaven bevatte.

¹⁾ In Italië is de Minister van de Schatkist, de man die voor het financieele beleid het evenwicht tusschen inkomsten en uitgaven verantwoordelijk is, terwijl de Minister van Financiën de zorg heeft voor de tot stand koming en uitvoering der noodige belastingwetten; somtijds worden beide functies door den zelden persoon vervuld.

menten, is geheele onafhankelijkheid niet toelaatbaar. Een bedrag van f 30.000 voor nieuwe ambtenaren kan zoo worden besteed (met beperking van het aantal, doch opvoering van de individueele belooning) dat het onvermijdelijk moet leiden tot ongemotiveerde tegenstellingen met andere ambtenaren, welke tot verhooging van het geheele budget leiden. In zulke zaken is dus overleg met het Dép. van Financiën noodig en gelukkig wordt dit in de laatste jaren in toenemende mate gepleegd.

Ook kan de wijze van besteden van het geld van grooten invloed zijn op hetgeen verder voor dezelfde aangelegenheid noodig zal zijn. Zoo werd eens een bedrag van vele tientallen millioenen aan uitgaven gevoteerd, in welk geval door de aanvankelijke wijze van besteden van de gevoteerde som geheel zoude worden beheerscht, of het bedrag voor twaalf, voor acht, dan wel voor zes of vier maanden strekken kon, en of dus spoediger dan wel later opnieuw zulk een groote som aangevraagd zoude moeten worden, aanvraag voor welke de Minister van Financiën dan wel in theorie zijn medewerking zoude hebben kunnen weigeren, maar welke hij zich feitelijk genoopt zoude hebben gezien goed te keuren. Niettemin weigerde het hoofd van het betrokken departement aan zijn ambtgenoot van Financiën alle medezeggenschap over de hoofdlijnen van de besteding, op grond dat hij alleen over de besteding van op zijn hoofdstuk gevoteerde gelden had te oordeelen, en ontkende de meendenheid van den Ministerraad de billijkheid van den eisch van medezeggenschap van den Min. van Financiën. Wel werd toen de schijnconcessie gedaan, dat ingeval van bezwaren tegen de wijze van besteding de Ministerraad zoude beslissen, bij welke beslissing beide partijen zich echter bij voorbaat zouden moeten neerleggen, maar dit maakte de zaak niet beter (doch erger, want aanvaarding van die voorwaarde zoude den Minister van Financiën van zijn recht — maar tevens zijn plicht — om heen te gaan, als hij de verantwoordelijkheid niet meer meende te kunnen dragen — bij voorbaat hebben doen afzien.

Geen wonder, dat een land met zulk een veelhoofdige en gedecentraliseerde aansprakelijkheid voor het financieele beheer, niet goedkoop bestuurd wordt.

Er moet worden erkend, dat een bevredigende oplossing niet gemakkelijk te vinden is. Aan den Min. van Financiën zonder meer een vetorecht te geven over de voorstellen van zijn ambtgenooten, waarbij de financiën een beduidende rol spelen, heeft ongetwijfeld ook zijn groote bezwaren. De oplossing moet naar mijne meening gezocht worden in méér overleg.

In dien geest was de regeling, welke in 1916 in den Ministerraad werd getroffen met betrekking tot de moeilijkheden, welke zich telken jare voordeden bij het ontwerpen der begrooting. Besloten werd toen, dat, als de voorloopige cijfers der begrootingen van de departementen zouden zijn ingekomen — en natuurlijk het totaal bedrag verlaging behoefde — een commissie uit den Ministerraad (de Min. van Fin. met twee andere Ministers, waaronder liefst de premier, met den Thesaurier-Generaal als secretaris), bij alle departementen zoude rondgaan en met de verschillende departementshoofden hunne voorloopige begrootingen zouden bespreken, ten einde te bereiken, dat zooveel mogelijk op alle begrootingen zaken van relatief gelijk nut zouden worden geschrapt, uitbreidingen van gelijk relatief nut zouden worden uitgesteld, tot dat het totaalcijfer zoude zijn bereikt, dat in verband met de beschikbare, en eventueel voor te stellen, middelen als redelijk was te beschouwen. Die omgang en de daarbij gehouden besprekingen (waarbij veelal de chefs der departementsafdeelingen, wier begrootingsdeel aan de orde was, achtereenvolgens aanwezig waren, konden, afgezien van het dadelijke praktische nut, er toe leiden, dat in het geheele kabinet (in het bijzonder bij de Ministers die deel uitmaakten van de Commissie) meer kennis van en meer belangstelling voor de details van de eigen en andere be-

grootingen ontstaan zoude, dat dus de voor het financieewezen weinig wenschelijke toestand zoude verdwijnen, dat de Minister van Financiën door al zijn collega's als de hinderlijke tyran en tegenwerker van hun plannen werd beschouwd, dien men maar zooveel mogelijk moest zien af te troggelen.

Die regeling in 1916 (gelet op het feit, dat zij voor de eerste maal werd toegepast en routine nog ontbrak) met voldoende succes in werking gesteld schijnt weer een paar jaren in onbruik te zijn geraakt, doch in de zomers van 1919 en 1920 wederom te zijn toegepast; zij kan, jaar aan jaar toegepast, in steeds toenemende mate naar het onbereikbare, doch niettemin na te streven, ideaal leiden dat, althans in de oogen van het Kabinet, de laatste gulden op elken begrootingspost uitgetrokken, voor het algemeen een gelijk nut representeert.

De Commissie voor de Financiën uit den Ministeraad kan ongetwijfeld nog meer nut hebben, wanneer zij, gelijk aanvankelijk in de bedoeling lag, niet slechts in de begrootingsweek van Juli, doch het geheele jaar door als het ware een commissie van praeadvies over financieele zaken blijft. Wanneer de Minister van Financiën, geholpen door wat men in Engeland zoude noemen den Permanent Secretary of the Treasury (onzen Thesaurier-Generaal) zijn opmerkingen en bezwaren omtrent ontwerpen en plannen van zijne ambtgenooten, waaraan groote financieele gevolgen zijn verbonden, vooraf kon uiteenzetten aan en bespreken met een paar ambtgenooten, die wat meer in de financieele details zijn ingewijd, alvorens hij daarover heeft te strijden in den Ministeraad, dan zoude de verkeerde toestand van isolement van dien bewindsman in den Ministerraad verdwijnen, het bewaren van het financieele evenwicht meer belangstelling in dien Raad vinden en gemakkelijker worden gemaakt. De tegengestelde polen in den Raad, de Minister van Financiën eenerzijds, die allicht komt tot te eenzijdig op de financiën letten en de overige ministers, die in hun ijver voor de hun toevertrouwde belangen allicht te luchthartig over de financiën denken, zouden op die wijze dichter bijeen komen.

Het spreekt intusschen van zelf, dat het nut van de boven geschilderde pogingen om tot een grootere solidariteit van het Kabinet op het zoo belangrijke stuk der financiën te komen, zonder dat de verantwoordelijkheid van den Minister van Financiën wordt opgeofferd, ja, terwijl deze nog wordt versterkt, in niet geringe mate afhangt van de mate, waarin de Generale Thesaurie op de hoogte is van de details van het financieewezen; een kennis, die slechts door dagelijksche aanraking met de besteding van de toegestane gelden door de andere departementen te verkrijgen is.

Het is daarom niet het minst, dat er reden is den Minister van Financiën geluk te wenschen, dat hij erin geslaagd is om een niet-onbelangrijken stap te doen in de richting van eenig meerder toezien van de zijde van het departement van Financiën bij de besteding van de rijks gelden door de andere departementen; ik heb het oog op het wetsvoorstel betreffende de instelling bij de Generale Thesaurie van het Departement van Financiën van een zuinigheidsinspectie. Waarover in een volgend artikel.

ANT. VAN GIJN.

DE LEVENSVZERKERINGNOODWET.

Bij Koninklijke Boodschap van 2 Februari 1921 (Bijl. 393) is aan de Tweede Kamer aangeboden een wetsontwerp, houdende voorschriften ten aanzien van levensverzekeringmaatschappijen, welke bijzondere voorziening behoeven. Reeds uit den aanvang van de memorie van toelichting blijkt, dat men hier in hoofdzaak met een noodwet te doen heeft. Na erop gewezen te hebben, dat een wettelijke regeling van het levensverzekeringbedrijf in voorbereiding is, vervolgt de minister, dat er noodzakelijkheid bestaat op één

bepaald punt onverwijld voorschriften te geven, n.l. voor die maatschappijen, welke wel hare opeisbare schulden kunnen betalen, doch naar redelijkerwijze te voorzien is, in de toekomst niet aan al hare verplichtingen zullen kunnen voldoen. Onverwijldere regeling is noodzakelijk omdat, zooals de memorie het uitdrukt, naar algemeen bekend is, een bepaalde maatschappij met omvangrijk bedrijf in dien toestand verkeert. Niet uitsluitend noodwet, omdat de voorgestelde regeling ook zal gelden voor andere maatschappijen, welke zich onverhoopt in hetzelfde geval mochten gaan bevinden. Uit den aard wordt hiermede geen enkele twijfel aan de soliditeit der andere maatschappijen uitgesproken.

Waarom is nu voor dit geval een afzonderlijke regeling gewenscht en waarom kunnen de bestaande voorschriften hiervoor niet volstaan? Surséance van betaling, faillissement, uitstelwet 1914 helpen bij soortgelijke toestanden in andere bedrijven.

Geen dezer rechtsmiddelen kan hier volle bevrediging geven: surséance is niet op haar plaats, omdat daarvoor vereischt is dat er redelijk uitzicht bestaat, dat de tijdelijke moeilijkheden zullen worden overwonnen, terwijl hier juist de moeilijkheden later zullen komen en de surséance deze niet zal kunnen afweren. Voor toepassing van de uitstelwet geldt hetzelfde; ook deze dient om onmiddellijk dreigende gevaren uit den weg te gaan in de verwachting dat deze ontweken zullen kunnen worden. Ook tegen faillissement in deze gevallen bestaan groote bezwaren. Eenerzijds verkeert een maatschappij, die thans nog al hare betalingen doet, niet in den toestand, dat zij heeft opgehouden te betalen, zoodat met ongewijzigde faillissementswet, althans tegen haar zin geen faillissement zou kunnen worden uitgesproken; anderzijds zou een uitbreiding van de mogelijkheid om tot faillissementsverklaring in dit geval te kunnen geraken, zeer ongewenschte gevolgen met zich brengen. Door faillissement houden alle betalingen op; ook dus die aan de rentetrekken, welke plotseling hun uitkeering zouden zien ophouden. Het is duidelijk, dat zulk een gevolg zooveel mogelijk moet worden voorkomen, in allen gevallen zooveel mogelijk moet worden verzacht. Aan den anderen kant is het noodzakelijk, dat er eenige regeling komt, omdat anders aan de schuldeischers, die het eerst komen, wellicht nog gedurende vele jaren, het volledig verschuldigde kan worden voldaan, terwijl dan plotseling op een zeker oogenblik de betalingen aan de latere crediteuren geheel zullen moeten worden gestaakt. Een toestand, die zich natuurlijk bij elk faillissement voordoet, maar niet in dien vorm, dat deze gang van zaken gedurende jaren vooruit met vrij groote zekerheid is vast te stellen. Dan wordt de volle betaling aan de eerste schuldeischers, de staking ten opzichte van hen, die later komen, onbillijk en kunnen deze laatsten met recht vorderen, dat reeds te voren maatregelen worden getroffen, waarbij ook met hunne belangen rekening wordt gehouden.

Hoe is nu deze nieuwe regeling gedacht?

Wanneer een levensverzekeringmaatschappij wel hare opeisbare schulden kan betalen, doch te verwachten is, dat zij in de toekomst niet aan al hare verplichtingen zal kunnen voldoen, kan de rechtbank op haar eigen verzoek of op vordering van het O. M. verklaren, dat zij in een toestand verkeert, welke in het belang der gezamenlijke schuldeischers bijzondere voorziening behoeft. Men merke op, dat het verzoek niet van een of meer schuldeischers kan uitgaan, zooals bij faillissement. Terecht, daar een ongegrond of ontijdig verzoek groot onheil kan stichten; indien er reden is en de maatschappij wil niet zelf het verzoek doen, zullen de schuldeischers zich tot het openbaar ministerie kunnen wenden, dat eerst de gegrondheid deugdelijk onderzoeken zal.

Bij de verklaring van den bijzonderen toestand zal de rechtbank tevens een rechter-commissaris benoe-

men en een commissie van bijstand. Men mist hier dus den curator. Waar bij faillissement de curator degeen is, die handelt en regelt en de taak van den rechter-commissaris voornamelijk in toezien bestaat, wordt hier aan den rechter-commissaris het nemen van maatregelen opgedragen. Als argument geldt, dat waar de practijk bij faillissement in het algemeen heeft geleerd wat er gedaan moet worden, men hier nog voor het onbekende staat; dan wil men liever de verantwoordelijkheid geven aan een rechter.

De behandeling om tot de uitspraak van de rechtbank te komen is soortgelijk als bij faillissement. Ook hier staan de rechtsmiddelen van hooger beroep en cassatie open, zelfs aan de schuldeischers, die het oorspronkelijke verzoek niet mogen doen, maar tegen toewijzing van een gedaan verzoek in beroep mogen komen. Ook de summiere behandeling en korte termijnen van het faillissement zijn overgenomen, maar het wil mij voorkomen dat dit laatste verzuimd is voor de cassatie, zoodat daarvoor geldt art. 398 2de lid Rv. en men dus na uitspraak van het Hof gedurende zestien dagen in cassatie kan komen. Deze termijn is bij het faillissement evenals voor hooger beroep op acht dagen gesteld.

Wat kan er nu gebeuren? Uit den aard zijn slechts groote lijnen aangegeven; de maatregelen voor elk geval kunnen verschillend zijn en bovendien moet de practijk zich bij de eerste toepassing nog vormen.

Als algemeen voorschrift geldt, dat de maatschappij geen handeling meer kan verrichten zonder bijstand of machtiging van den rechter-commissaris op straffe van nietigheid. Zoo behoeft een besluit der algemeene vergadering zijne goedkeuring, terwijl hij zelf een dergelijk besluit kan nemen, wanneer de statuten dit aan de algemeene vergadering opdragen en deze weigert hiertoe over te gaan. Voor alles is dus de medewerking van den rechter commissaris noodig; deze kan echter bepalen, dat alle of zekere handelingen kunnen worden verricht zonder zijn medewerking, maar met bijstand der commissie, zelfs dat daarvoor geen bijstand of machtiging hoegenaamd noodig is. Dit zal dus afhangen van den aard der verrichtingen en van het vertrouwen, dat de rechter commissaris in de oorspronkelijke bestuurders meent te mogen stellen. Deze moeten in alles de voorschriften van den rechter commissaris opvolgen, de gevraagde inlichtingen en medewerking verstrekken op straffe van onmiddellijk ontslag door den rechter commissaris.

De maatschappij bevindt zich in den toestand, dat zeer waarschijnlijk in de toekomst niet al hare schulden zullen kunnen worden betaald; het zoude dus onbillijk zijn, wanneer werd doorgegaan met integrale betaling van de thans opeisbare schulden. Zooals reeds is aangetoond, zoude ingeval van faillissement de geheele uitbetaling dadelijk worden stopgezet. Dit zou hier met het oog op de rentetrekken tot voor deze zeer onaangename gevolgen leiden: vandaar dat bepaald is, dat de rechter-commissaris kan voorschrijven, dat op de opeisbare vorderingen voorloopig een bepaald percentage zal mogen worden betaald. Dit percentage zal wel aldus moeten worden vastgesteld, dat redelijkerwijze ook in de toekomst is te verwachten, dat dit percentage over alle schulden zal kunnen worden uitgekeerd.

Hiermede is men echter de moeilijkheden niet te boven. Om de te verwachten débâcle te vermijden en om tot eene regeling te komen, zal er ernstiger moeten kunnen worden ingegrepen. Verandering zal moeten kunnen worden gebracht in de bestaande contracten. Welke; dat moet in elk geval afzonderlijk worden beoordeeld en is niet vooruit vast te stellen. Vandaar dat als een der belangrijkste bepalingen van het ontwerp art. 22 kan beschouwd worden, waarin aan de rechtbank de bevoegdheid is gegeven wijzigingen te brengen in de rechten van maatschappij en schuldeischers. De rechtbank besluit op voorstel van den rechter-commissaris, na verhoor der maatschappij, d.i. de bestuurders en de commissie. De schuldeischers

worden dus niet gehoord, hebben ook geen stemrecht als b.v. bij akkoord in het faillissement. Het groote aantal der schuldeischers, het verschil van belangen, het mogelijk verschil in de maatregelen, voorgesteld voor de onderscheidene groepen maakt een raadplegen van crediteuren niet gewenscht. Toch is in zooverre met hunne belangen rekening gehouden, dat zij het recht hebben van de genomen beslissing bij het gerechtshof in beroep te gaan, hetwelk dan beslist zonder hoogere voorziening. Voor cassatie is n.l. bij het willekeurig veranderen van bestaande rechten uit den aard geen plaats.

De wet geeft twee voorbeelden voor de wijziging in bestaande rechten, n.l. wijziging in met de maatschappij gesloten overeenkomsten en overneming van rechten en verplichtingen der maatschappij door een derde, welke overneming dan kan geschieden zonder medewerking van de betreffende verzekerden. Eén voorbehoud is gemaakt: aan de schuldeischers kunnen geen meerdere verplichtingen worden opgelegd. Hoe zal dit te verstaan zijn? Zal b.v. het verzekerd bedrag kunnen worden verminderd, terwijl de verplichting tot betaling van het volle premiebedrag blijft bestaan? Men zoude dan bijna van een grootere verplichting van den verzekerde kunnen spreken. Wellicht zal het de bedoeling zijn de tegenwoordige waarde van de verzekerde bedragen lager te stellen en voor de toekomst een nieuwe regeling trachten te vinden.

Ongetwijfeld is in de toepassing van deze bevoegdheid om wijziging in bestaande rechten te brengen de groote moeilijkheid; hier wacht rechter-commissaris en commissie, maar ook rechtbank en hof een zware taak, omdat inbreuk op bestaande rechten altijd een element van willekeur in zich heeft; te meer wanneer de eene groep verzekerden mocht meenen er slechter af te komen dan een andere. Toch kan de wet de oplossing niet zelf geven; zij heeft de gemakkelijkste taak door de bevoegdheid toe te kennen, maar het zal geheel van de uitvoering afhangen, hoe dit voorschrift zal werken. Hiervoor past dus een afwachten.

De commissie, over wier samenstelling niets wordt voorgeschreven, maar die toch wel in hoofdzaak uit ter zake kundigen zal moeten bestaan met een eventueel vertegenwoordiger van de verzekerden, wordt zooals reeds gezegd, door de rechtbank voor elk geval benoemd. Overwogen was om de benoeming aan de Kroon voor te behouden, maar ten slotte viel de beslissing ten gunste van de rechtbank. Ook dit zal geen gemakkelijke taak blijken; wellicht zal later, wanneer de algemeene wet op het levensverzekeringbedrijf zal zijn aangenomen, de daarin ontworpen Verzekeringkamer de taak van deze commissie overnemen.

De verklaring, dat de toestand, welke bijzondere voorziening behoeft, bestaat, is gedurende een daarbij te stellen termijn van ten hoogste twee jaren van kracht. Deze termijn kan telkens voor twee jaren door de rechtbank worden verlengd met een recht van beroep op het gerechtshof.

Kan tijdens het van kracht zijn dezer bijzondere regeling faillissement worden uitgesproken? Alleen op voorstel van den rechter-commissaris, wanneer deze blijkbaar geen uitkomst ziet bij de toepassing van de in deze wet gegeven bevoegdheden; niet dus op vordering van een of meer crediteuren. Dit is volkomen begrijpelijk; eenmaal dezen weg ingeslagen, mag dit niet door het ingrijpen van een of meer schuldeischers verijdeld worden. Ook hier is de rechter-commissaris, als staande voor de belangen der gezamenlijke schuldeischers, aangewezen om te oordeelen, wat noodig is.

Veel, zoo niet alles, zal dus afhangen van de toepassing, welke deze wet zal vinden: zal de rechter-commissaris, bijgestaan door de commissie, in staat zijn met de gegeven bevoegdheden de beste oplossing voor verzekerden en maatschappij te vinden? Hier-

over zal eerst geoordeeld kunnen worden, wanneer zich een geval zal hebben voorgedaan.

Er zal zich een geval voordoen en daarvoor expreslijk zijn de overgangsbepalingen geschreven, zooals in de memorie wordt medegedeeld. Hierover nog een enkel woord.

Het is den minister bekend, dat dadelijk na het inwerkingtreden van de wet een maatschappij, die in bedoelden toestand verkeert, een verzoek zal doen, dat deze wet op haar zal worden toegepast. Nu zijn voor dit geval twee regelingen getroffen. Het zou kunnen gebeuren, dat vóór het inwerking treden van de wet het faillissement dezer maatschappij zou worden aangevraagd en uitgesproken: voor dit geval is bepaald, dat dan, nadat de wet van kracht is geworden, de rechtbank het faillissement mag opheffen en nog mag verklaren, dat bedoelde toestand aanwezig is. Men wil dan niet, dat de maatschappij dupe wordt van een mogelijke vertraagde behandeling van het wetsontwerp.

De andere bepaling is van groot en direct praktisch belang. Het ontwerp is ingediend 2 Februari j.l. Op dat oogenblik was het dus bekend, dat een zoodanige maatregel wellicht zal kunnen worden genomen. Men acht het nu ook hier niet billijk, dat een meer of mindere vertraagde behandeling van invloed zal zijn op de al of niet integrale uitbetaling van uitkeeringen. Van daar is bepaald, dat wanneer een maatschappij — en weer is daarbij gedacht aan dezelfde maatschappij — binnen twee weken na het tijdstip van inwerkingtreding een verzoek indient, dat deze wet op haar van toepassing zal zijn, en wanneer dit verzoek zal zijn toegestaan, de rechter-commissaris gerechtigd zal zijn gedeeltelijke terugbetaling te vorderen van hetgeen door de maatschappij na 2 Februari 1921 is betaald krachtens haar uitkeeringsplicht.

Dit wil dus zeggen, dat men den toestand fingeert, alsof de verklaring der rechtbank op 2 Februari is gedaan, zoodat alle betalingen daarna niet ten volle, maar voor een door den rechter-commissaris te bepalen gedeelte zullen worden voldaan. Hetgeen daarboven betaald is, wordt teruggevorderd. Wij behoeven ons niet in het abstracte te houden. Dat wat verondersteld wordt, zal vrij zeker gebeuren: het verzoek zal worden ingediend en zal vermoedelijk worden ingewilligd. Het is dus hoogstwaarschijnlijk, dat er van alle betalingen sedert 2 Februari j.l. gedaan, als lijfrente, uitkeering van verzekerd bedrag e.a. gedeeltelijke terugvordering zal geschieden.

Uit de Memorie van Toelichting zou men kunnen lezen, dat dit alleen bedoeld is, wanneer in dezen tijd een crediteur zou weigeren op een voorstel van de maatschappij tot gedeeltelijke betaling in te gaan en volledige uitkeering zou vorderen, maar in de wet is van deze beperking niets te lezen. Dit kan zeer hard worden voor de betrokkenen. Zeker is het hoogst onaangenaam om niet het volle bedrag te krijgen, waarop men recht heeft, maar veel erger is het een gedeelte van het reeds ontvangene te moeten terug geven. Het wil mij voorkomen, dat een dergelijke bepaling niet strikt noodig is en bij een snelle tot standkoming der wet zal de schade voor de latere schuldeischers ook niet zoo groot zijn. In allen gevalle zou het aanbeveling verdienen de toepassing in de wet te beperken tot het geval, waarop de Memorie van Toelichting doelt, zoodat van de inkorting slechts gebruik zal kunnen worden gemaakt bij die betalingen, waarover de maatschappij een schikkingsvoorstel gedaan heeft, dat geweigerd is. Zooals de wet thans luidt, moeten zij, die in deze weken van die maatschappij uitkeeringen ontvangen, er mede rekening houden, dat zij wellicht een gedeelte daarvan later zullen hebben terug te betalen.

RIBBIUS.

OVER DE HOOFDOORZAKEN VAN
GELDDREPRECIATIE.

In het nummer van 23 Februari heeft Prof. Bordewijk eenige kanteekeningen gemaakt op de door Mr. Vissering te Brussel gehouden rede. (De problemen van geldwezen en wisselkoersen).

De strijd over inflatie en bankpolitiek heeft groote afmetingen aangenomen, de wijze waarop hij wordt gevoerd, is niet altijd aantrekkelijk; de argumenten van den tegenstander worden soms minder juist weergegeven; men komt wel eens onder den indruk, dat met eenigen goeden wil de bedoeling van de tegenpartij beter zou zijn begrepen, en geheel onnoodig wordt een scherp debat uitgelokt, waarmede de economische wetenschap slecht is gediend.

Ik ben daarom eenigszins huiverig enkele, zij het zeer korte, opmerkingen naar aanleiding van de kanteekeningen te maken, maar eenige uitlatingen van den schrijver hebben mij toch te zeer getroffen, dan dat ik daarop niet de aandacht zou willen vestigen.

„Omdat prijzen omhoog gingen (aldus Mr. Vissering) en omdat in het algemeen betalingen à contant moesten plaats vinden, was uitbreiding van circulatiemiddelen absoluut noodzakelijk.” Bespeurt de spreker (aldus prof. Bordewijk) niet de tegenstrijdigheid, waarin hij zich verwart? Algemeene prijsstijging en credietcrisis sluiten elkander volstrekt uit!

Deze stelling wordt daarop toegelicht door een aanhaling uit Pierson's werk, waaruit de schrijver bij herhaling put ter versterking zijner argumentatie. Bij het gewone verloop van een crisis, zooals Pierson die schetst, moge die uitspraak juist zijn, in de jaren die achter ons liggen hebben algemeene prijsstijging en credietcrisis elkander volstrekt niet uitgesloten. Het is maar de vraag, wat men onder credietcrisis verstaat.

Het internationale credietwezen heeft in en na den oorlog geleden onder een zeer groot wantrouwen in de credietwaardigheid der koopers en onder de onzekerheid of deze konden betalen, zelfs al waren zij daartoe bereid. Terwijl vroeger de goederenbeweging werd gefinancierd door middel van wisseltrekkingen en aan het crediet van voortbrenger tot gebruiker de meest mogelijke uitbreiding was gegeven, kwam daaraan vrij plotseling een einde. Betaling werd geëischt, niet alleen bij ontvangst, maar zelfs vóór verzending der goederen. De overzeesche banken weigerden crediet te geven. Naar Amerika en naar Engeland moesten bij voortduring zeer aanzienlijke bedragen worden vastgelegd om in de behoeften der verbruikers te kunnen voorzien. En in het binnenland werden de transacties evenmin, of althans bij uitzondering, met behulp van het gewone credietpapier afgewikkeld. De verkoopers eischten contante betaling. Niet het minst door dezen gewijzigden vorm van verrekening nam de omloop van bankbiljetten sterk toe, banken en kooplieden wenschten te beschikken over groote kassen, en bij de ruime winsten werd op het kweken van rente minder gelet. Eerst na den wapenstilstand is in dien toestand geleidelijk verandering gekomen. Met het volste recht kon in die zeer buitengewone omstandigheden van een credietcrisis worden gesproken.

Zal men nu willen ontkennen, dat die gepaard ging met een algemeene prijsstijging? Het verleden ligt nog versch in het geheugen. De prijsstijging was een gevolg van den chaotischen toestand van het wereldverkeer, van de krachtige positie der voortbrengers en houders van goederen, van ons eigen isolement en dat van andere landen, die in dezelfde positie verkeerden.

Wat voorts te zeggen van de grief, dat de Nederlandsche Bank den Staat en de gemeenten door hare slappe houding te zeer ter wille is geweest? Men kan critiek oefenen op de tegemoetkomende houding door haar aangenomen jegens de houders van staatsschuldbrieven, die hunne stukken met een gering surplus in beleening konden geven. Maar dit is een punt van ondergeschikt belang tegenover de veel belangrijker

vraag, of een instelling als de Nederlandsche Bank „ter wille van de gezondheid van het ruilmiddel” had mogen weigeren bij de honderden millioenen, die geleend moesten worden, en bij de gedwongen staatsleening haar steun binnen de grenzen van haar werkring te verleenen. Het was haar plicht, Mr. Pierson zou als President van de Nederlandsche Bank niet anders hebben gehandeld. Al moge men terecht de Regeeringen voor de voeten werpen, dat niet altijd de noodige zuinigheid is betracht en dat vele uitgaven door onkunde en gebrekkige organisatie zijn veroorzaakt, de millioenenleeningen konden niet uitblijven. En het belang van de ingezetenen, van de geheele economische maatschappij eischte, dat de gelegenheid zou openstaan, de schuldbrieven te beleenen, daartegen betaalmiddelen te ontvangen. Hiervoor was de medewerking der Nederlandsche Bank onmisbaar. Of had men liever gezien, dat de Staat tot rede was gebracht door een geweldige crisis, die van onthouding het onvermijdelijke gevolg zou zijn geweest?

Aan deze opmerkingen moet ik eene toevoegen, die ik ongaarne neerschrijf. Prof. Bordewijk besluit met een ernstige critiek op het door Mr. Vissering gezegde over inflatie: „Daarvoor gaven Staat en Gemeenten leeningen uit De geldmiddelen ter betaling werden verkregen, door beleening of discontoeering bij de banken en de Circulatiebank. Die biljetten waren echter geen nieuw geld, geen nieuwe waarde, slechts eene vermeerdering van het aantal schuldbewijzen, hetzij van eenzelfde instelling (circulatiebank), hetzij in sommige landen direct van den Staat in den vorm van Staatspapiergeld (Treasury notes).” Geen nieuw geld, zegt Prof. Bordewijk Hoe gevaarlijk wanneer een president van een circulatiebank zóó kan schrijven.

Inderdaad, toen ik deze aanhaling las, kwam ook mijn economisch geweten in opstand. Echter oordeelde ik het raadzaam, het geschrift met den gewraakten passus te raadplegen. En daaruit bleek mij, dat de bedoeling van den schrijver een geheel andere was geweest dan de voorstelling van den criticus. Deze heeft niet aangehaald wat er nog volgde. „Hier werd dus volkomen schijngeld en schijnwaarde geschapen. Productie was niet toegenomen, nieuwe economische goederen waren niet geschapen, eigenlijke waarde was niet door besparing verkregen. Alleen het aantal schuldbekentenissen werd vermeerderd, alsof die vermeerdering in aantal een vermeerdering in werkelijke waarde ware. Die vermeerdering was dus in hooge mate misleidend.”

Boven dit deel van zijn betoog plaatste Mr. Vissering „Oorzaak der inflatie”.

De argeloze lezer zou uit de opmerkingen van prof. Bordewijk afleiden, dat Mr. Vissering had willen beweren, dat voor inflatie geen grond aanwezig was, omdat de biljetten „geen nieuw geld” waren. Juist het tegendeel is waar. De inflatie werd niet ontkend en voor een deel juist aan het in omloop brengen der biljetten toegeschreven.

Het ware zeker beter geweest het woord „geld” niet te bezigen, maar voor ieder die het geheele betoog leest, is het volkomen duidelijk, dat dat woord (ook als metalen geld te verstaan) een geheel andere beteekenis heeft dan Prof. Bordewijk voor zijn critiek daaraan heeft willen hechten.

G. H. HINTZEN.

Rotterdam, 3 Maart 1921.

MERCHANT MARINE ACT 1920.

De Merchant Marine Act 1920 beoogt het bestaan te verzekeren van een zuiver Amerikaanse handelsvloot van voldoende grootte en samenstelling om het grootste gedeelte van den buitenlandschen handel der Vereenigde Staten te vervoeren en om in tijd van oorlog of andere buitengewone omstandigheden de oorlogsvloot aan te vullen en andere militaire diensten te bewijzen. Indien zij uitsluitend trachtte die han-

delsvloot op de been te helpen en te beschermen zouden de Nederlandsche reeders, die aan de Vereenigde Staten een behoorlijke eigen handelsvloot volstrekt niet misgunnen en zich voldoende van eigen kunnen en van de doeltreffendheid hunner organisaties bewust zijn, om eerlijke mededinging niet te vreezen er vrede mede kunnen nemen, doch hoewel een zeker gedeelte van het Amerikaansche volk het nog steeds zoo niet inziet, streeft de wet, die in Mei l.l. door Senaat en Huis in slechts enkele dagen werd samengesteld en vóór de verdaging van het Congres er doorgejaagd, haar doel voorbij, waar zij tracht de schepen onder vreemde vlag zooveel mogelijk te hinderen, zoo mogelijk ze geheel te weren, tegen den wil van een overwegend gedeelte van den Amerikaanschen handel, die er niet zoo geheel zeker van is, dat hij van de nieuwe Amerikaansche reeders dezelfde uitstekende behandeling der lading, en redelijke vrachten kan verwachten als van de buitenlandsche reederijen, die hem in het verleden ruimschoots reden tot tevredenheid gaven en hielpen de wereldmarkten te veroveren; zij levert zelfs direct gevaar op voor den in de oorlogsjaren opgebouwden buitenlandschen handel, waar zij zich op een terrein begeeft vol voetangels en klemmen, in den vorm van precedenten, die, indien door andere naties toegepast, niet alleen de scheepvaart, doch ook het uitermate kwetsbare buitenlandsche bezit der Vereenigde Staten (beleggingen, vestigingen concessies etc.) gevoelig zouden kunnen treffen.

Onmiddellijk na de afkondiging der wet is door de Engelsche en Japanse regeeringen, naar het schijnt zwakjes, geprotesteerd, terwijl uit de dagbladen bekend is, dat de drie Scandinavische Rijken besprekingen gehouden hebben, met het doel zich gezamenlijk tegen de gevolgen der wet te beschermen. De Nederlandsche regeering heeft officieel nog geen stappen gedaan, terwijl, voor zoover ons bekend, de Nederlandsche reeders noch gezamenlijk, noch afzonderlijk eenige actie ondernomen hebben,¹⁾ vermoedelijk omdat art. 28, het voor ons voorloopig belangrijkste, onmiddellijk na afkondiging der wet voorloopig buiten werking gesteld werd, onder voorgeven, dat er geen voldoende aantal Amerikaansche schepen beschikbaar was; en omdat art. 34 niet toegepast kan worden vóór de handelsverdragen met, herinneren wij ons wel, 28 vreemde staten zijn opgezegd, waarvoor opzeggingstermijnen tot twee jaar zijn vereischt en welk karweitie de tegenwoordige administratie niet aangedurfd heeft.

Artikel 28 bepaalt, in het kort, dat de spoorwegen (en andere „common carriers”) geen differentieele (lees lagere) tarieven voor goederen- of personen (waaronder dus ook immigranten vallen) vervoer mogen toestaan, tenzij deze, zoowel wat den in- als uitvoer betreft, door schepen onder Amerikaansche vlag worden vervoerd. Het verschil tusschen goederen- vrachten, voor het binnenland of voor export bestemd, kan zeer aanzienlijk zijn, op staal b.v. van de industriecentra tot de Stille Oceaanhavens, bedroeg het eenigen tijd geleden zelfs meer dan de geheele zeevracht van de Pacifichavens der Vereenigde Staten naar het Verre Oosten, zoodat met art. 28 van kracht, onder bepaalde omstandigheden alle lading uit het binnenland verladen, practisch uitsluitend aan Amerikaansche bodems zou ten deel moeten vallen. Er is nu echter eenmaal aan de reis van een stoomschip zoowel een begin als een einde en het is moeilijk aan te nemen, dat andere naties, die voor hun bestaan op de scheepvaart zijn aangewezen, en die niet zulke reusachtige natuurlijke hulpbronnen als de Vereenigde Staten ter beschikking hebben, zich zonder meer zullen neerleggen bij een maatregel, die het uitgamer gelde Europa, dat reeds zulke zware financiële verplichtingen tegenover de Vereenigde Staten heeft, nog meer zou verarmen, terwijl verder ook Latijnsch

¹⁾ [Gelijk bekend onthielden de Nederl. reeders zich hiervan, aangezien onze regeering haar aandacht aan de zaak wijdt. — Red.]

Amerika, welks vriendschap den Vereenigten Staten zooveel waard is, doorvoering van art. 28 ongaarne zou zien. De Amerikaansche reederijen, zoowel als de Shipping Board, hebben in het verkeer met Hollandsche havens alle aanmoediging gevonden, die met onze ruime opvattingen in dit opzicht, vereenigbaar is; in het algemeen gesproken pleegt men in Nederland, hoe trotsch ook op zijn eigen schitterende nationale vloot, iedere nieuwe buitenlandsche verbinding met gejuich te begroeten en nog kort geleden werden, aan de Luckenbach Line te Rotterdam of Amsterdam eigen terreinen door de gemeente in huur gegeven of verkocht. Het lijkt niet meer dan een verstandig eisch, dat de gastvrijheid en voorrechten in Nederland en zijn koloniën aan Amerikaansche schepen op zulk een onbekrompen wijze geboden, wederkeerig worde betoond. De groote Nederlandsche reederijen, de Holland Amerika Lijn, Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij, Koninklijke West Indische Maildienst, Stoomvaart Maatschappij „Nederland” en Rotterdamsche Lloyd, de Java China Japan Lijn en sedert kort ook de Koninklijke Hollandsche Lloyd, hebben geregelde lijnen tusschen Amerikaansche en Nederlandsche havens en onze koloniën, terwijl een groot aantal Hollandsche schepen, die wilde vaart uitoefenend, ieder jaar in Amerikaansche havens steenkolen, granen, katoen, fosphaat, zwavel etc. komen laden, met bestemming naar vreemde havens. Eenige weken geleden deelde de heer Stutters, een der leden van den Shipping Board mede, dat artikel 28 binnenkort in werking gesteld zou worden en Shipping Board en Interstate Commerce Commission zijn thans doende de nieuwe tarieven te bespreken en/of te ontwerpen. Onmogelijk is het dus niet, dat een poging gewaagd zal worden, art. 28 in werking te stellen en het is de dure plicht der Nederlandsche regeering te verhinderen, dat Nederlandsche schepen, want daar komt het in de practijk op neer, verhindert worden hun bedrijf in Amerikaansche havens uit te oefenen. Het tractaat tusschen Nederland en de Vereenigde Staten van 26 Augustus 1852 beschermt ons wel tegen voorkeurrechten als bedoeld in artikel 34 der Merchant Marine Act 1920 (preferentieele invoerrechten, havengelden, etc.), doch de discriminatie van artikel 28 kan volgens de letter van dit verdrag niet worden verhinderd, noch wat Nederland, noch wat andere Staten die zich in dezelfde omstandigheden bevinden, betreft. Washington heeft laten doorschemeren, dat de differentieele- of preferentieele spoorvrachten slechts voor bepaalde havens zouden worden toegepast (voor New York zouden dan geen preferentieele vrachten ingevoerd worden, die trouwens ook op dit oogenblik, wat de havens aan de oostkust betreft, niet bestaan). Zulk een systeem zou echter zeer verwerpelijk zijn, daar het door de werking achter de schermen van particuliere belangen en door politieke invloed, bovendien nog verrassingen zou kunnen veroorzaken, die de vrije ontwikkeling der scheepvaart op den duur ernstig in den weg zouden staan.

Tot actie tegen de maatregelen waarmede art. 34 ons bedreigt, bestaat dus wellicht geen onmiddellijke aanleiding, althans niet vóór het optreden van de Republikeinsche administratie in Maart a.s. en waar de opzeggingstermijn van het tractaat een jaar bedraagt, zou voorloopig misschien beter kunnen worden afgewacht, hoe de toestand zich in de naaste toekomst ontwikkelt. Blijkt het niet mogelijk artikel 28 door te voeren, dan zal het nog minder uitvoerbaar blijken preferentieele invoerrechten etc. krachtens art. 34 te heffen.¹⁾

¹⁾ Reeds de z.g.n. Underwood Tariff Act, het amendement van 1913 op de tariefwet, heeft voorkeurrechten ingesteld voor goederen in Amerikaansche schepen. De Supreme Court echter, besliste, dat dit artikel niet in werking kon treden, zolang eenig handelsverdrag zich daartegen verzet. De opzegging van de handelstractaten zou echter dit artikel automatisch in werking doen treden. Het

De tweede sectie van artikel 20, volgens welke de Shipping Board den toegang tot Amerikaansche havens kan doen weigeren aan schepen toebehoorend aan reederijen, die uitgestelde rabatten toekennen, in het verkeer tusschen twee niet-Amerikaansche havens, hinderlijk als zij voor het sterk ontwikkelde onafhankelijkheidsgevoel der Hollanders is, blijkt meer als een stok achter de deur te moeten worden opgevat; ten minste de Amerikaansche reederijen, die een aandeel in dit vervoer hebben gekregen, doen zelf, met medeweten van den Shipping Board, aan het toekennen van deze rabatten, die, zooals de ervaring leert, een waarborg zijn voor de gezonde, normale ontwikkeling der scheepvaart, lustig mede (echter niet in het verkeer met Amerikaansche havens, want dit verbiedt de wet nadrukkelijk) en slechts indien onderhandelingen met vreemde reederijen mochten falen, zal deze kwestie van het gebied der praktische zakenpolitiek naar het domein der diplomatie moeten worden overgebracht. De Nederlandsche regeering zal er echter tegen dienen te waken, dat Nederlandsche havens niet definitief onder Amerikaansche jurisdictie worden geplaatst, want au fond is deze bepaling niet minder dan een aanslag op ons onafhankelijk volksbestaan.

Artikel 21 beteekent slechts een uitbreiding van de Amerikaansche kustvaartwetten, die aan schepen van andere dan Amerikaansche nationaliteit, verbieden deel te nemen aan de vaart tusschen twee Amerikaansche havens, onder welk begrip thans ook de koloniën en bezittingen, met inbegrip van de Philippijnen, worden gebracht. De vier Nederlandsche stoomvaartmaatschappijen, die de vaart onderhouden tusschen de Vereenigde Staten en Nederlandsch Oost-Indië worden hiendoor speciaal getroffen. Op de Philippijnen zelf is inmiddels door deze bepaling zooveel kwaad bloed gezet, dat het niet zou behoeven te verwonderen, indien te eeniger tijd deze bepaling zou moeten herroepen worden.

Een merkwaardig staattje van den geest, die den vader van deze wet bezielde heeft, levert artikel 31, dat, het is hier te lande van de daken verkondigd, ten doel heeft de Amerikaansche handelsmarine te bevorderen, door het deserteeren van vreemde schepelingen in Amerikaansche havens in de hand te werken, ten einde daardoor de gages van niet-Amerikaansche zeelieden, zonder rekening te houden met den zooveel hoogerden Amerikaanschen levensstandaard, toch op Amerikaansch peil te brengen. De Labor Unions geven zich veel moeite vreemde zeelieden van deze bepaling, die dezen het recht geeft bij aankomst in een Amerikaansche haven de helft van hun nog onbetaalde gage op te eischen en in geval van weigering door den gezagvoerder, het dienstverband te verbreken met uitbetaling van volle gage, op de hoogte te stellen. Het behoeft wel geen betoog, dat het nooit goede politiek kan zijn, te trachten ontevredenheid aan boord, zij het ook van vreemde schepen, te wekken, en wat zijn waarde als strijdmiddel tegen vreemde mededinging aangaat, is het artikel minderwaardig en behoort het, zoo spoedig mogelijk uit het wetboek van een groote natie geschrapt te worden. Indien de noodzakelijkheid bestaat de rechten der zeelieden te beschermen enz., dan kan een dergelijke materie beter gecodificeerd worden na internationaal overleg en met bindende kracht voor alle beschaafde staten. De vreemde zeelieden zelf zijn inmiddels vaak het slachtoffer van deze bepaling, waar het hun, in het bijzonder in de tegenwoordige crisis, zeer moeilijk is na hun desertie opnieuw elders te monstren, nu op Amerikaansche schepen vreemde zeelieden met alle macht worden ge-

tractaat tusschen de Vereenigde Staten en Nederland van 19 Januari 1839 is in Mei 1918 opgezegd; er bestond toen eenige twijfel of deze opzegging ook gold het tractaat van 1852. Echter is nadien door de Nederlandsche Legatie te Washington met het State Department uitgemaakt, dat het tractaat van 26 Augustus 1852 nog steeds van kracht is.

wereld en desertie in eigen land bij de wet strafbaar gesteld is.

Aan verschillende andere bepalingen van deze wet, hoewel van minder belang, zou nog een critische bespreking gewijd kunnen worden, doch het bestek van dit artikel laat dit niet toe.

Wat de uitvoering der wet aangaat: Holland staat te Washington weder in een goed blaadje; men is er van de zuiverheid der motieven der Nederlandsche regeering overtuigd en tot de erkenning gekomen, dat haar inzicht in internationale kwesties in de laatste jaren juist geweest is. Dat de Nederlandsche Regeering van den eerbied, dien haar konsekvente, vastberaden houding gedurende den oorlog en niet minder na den wapenstilstand heeft afgedwongen, gebruik make om de regeering der Vereenigde Staten op vriendschappelijke wijze te overtuigen, dat de doorvoering van verschillende bepalingen, van internationaal standpunt beschouwd, onverstandig is; er zijn moeilijke tijden voor den boeg en alle naties waren op het oogenblik in hetzelfde schuitje; niet door het vertoebelen van de verhoudingen, niet door het droogleggen of aftappen van de bestaansbronnen van vreemde naties kan een Amerikaansche handelsmarine gedijen en aan haar doel beantwoorden. Indien het Amerikaansche volk, met zijn bekende groote dosis „commonsense” en breedheid van opvatting, er nu eenmaal zijn hoofd op gezet heeft een behoorlijke eigen vloot te bezitten, dat het dan ten behoeve der scheepvaartverbindingen, die het onontbeerlijk acht, de moodige gelden op zijn staatsbudget brenge; zoodra de nieuwe regeering, zooals het plan bestaat, het begrotingssysteem zal hebben aangevoerd, en wel in den vorm van matige directe subsidies, die dan beschouwd kunnen worden als een premie ter verzekering van zijn veiligheid en economische onafhankelijkheid.

A. WELLING.

New York.

DE DUITSCHE ELECTROMONTAANTRUST.

II. Van Montaanconcern tot Electromontaantrust.

Na dezen zoo gewichtigen stap op den weg der concentratie in het Westelijke Duitsche industriegebied had menig buitenstaander kunnen verwachten, dat de nieuw-gevormde groep zich zou bepalen tot de producten kolen en ertsen alsmede de verwerking daarvan. Echter werd tegen het einde van October het groote publiek verrast met de mededeeling, dat het Siemensconcern (electriciteitsindustrie) zich aangesloten had bij de Rhein-Elbe-Union. Weliswaar moeten de eerste onderhandelingen tusschen belanghebbenden reeds dateeren van 1917 en in de algemeene vergadering van de Siemens & Halske A.G. deelde de voorzitter mede, dat de nadere besprekingen inderdaad ongeveer een jaar hadden geduurd.

1) *Het Siemens-concern.* Dit concern, dat op zichzelf reeds een grooten omvang heeft en te zamen met de groep van de Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft practisch de geheele Duitsche electro-industrie beheerscht en ook wijdvertakte belangen in het buitenland heeft, bestaat in hoofdzaak uit drie ondernemingen, waarbij nog een groot aantal financieringsondernemingen, speciaal- en dochtermaatschappijen zijn aangesloten. Die drie voornaamste maatschappijen zijn:

- a) de Siemens & Halske A.G. te Berlijn,
- b) de Elektrizitätsgesellschaft vormals Schuckert & Co. te Nürnberg,
- c) de Siemens Schuckertwerke G. m. b. H. te Berlijn.

Enige bijzonderheden over dit drietal mogen hier eerst volgen:

a). De Siemens & Halske A.G. werd opgericht in 1897 met een kapitaal van M. 35 millioen, dat allengs verhoogd werd tot M. 63 millioen. Ten slotte werd het in 1920 verdubbeld tot M. 126 millioen, bij een obligatieschuld van 122 millioen. Over het boekjaar 1919/1920 had de winst ongeveer M. 27 millioen be-

dragen; het dividend was 12 pCt. Aan arbeidsloon en salarissen was in dit jaar M. 479 miljoen betaald en het bestuur verwachtte, dat deze post over het loopende boekjaar zou stijgen tot M. 1 milliard ongeveer. Het opsommen van de verschillende fabrieken, waarover de maatschappij beschikt, haar voornaamste fabrieken evenals die van de dochter-ondernemingen zou een zeer lange lijst wengen, waarom met het volgende moog worden volstaan. De maatschappij beweegt zich op elk gebied van voortbrenging en toepassing der electriciteit en bezat voor den oorlog eigen filialen of fabrieken in België, Oostenrijk, Hongarije, Frankrijk, Engeland, Spanje en Rusland; zij was geïnteresseerd bij de Gesellschaft für drahtlose Telegrafie System Prof. Braun-Siemens & Halske G. m. b. H., de Bayer. Stickstoffwerke G.m.b.H., Elektrotreuhand A.G. en ook voor 40 pCt. van het kapitaal bij de Osram Gesellschaft m. b. H. (behalve nog vele andere ondernemingen); ten slotte bij de „Siemens“ Elektrische Betriebe A. G.

b) *De Elektrizitäts A. G. vormals Schuckert & Co. te Nürnberg* werd in 1893 opgericht. Aanvankelijk bedroeg het kapitaal M. 12 miljoen; geleidelijk verhoogd, bereikte het in 1912 het tegenwoordige bedrag van M. 70 miljoen, terwijl thans M. 49 miljoen aan obligatiën uitstaat. De bruto-winst over het boekjaar 1919/20 beliep bijna M. 7 miljoen, het dividend werd op 9 pCt. bepaald. Ook deze maatschappij heeft belangen in zeer vele aanverwante ondernemingen en beweegt zich op elk gebied van de electro-industrie. De debiteuren bedroegen M. 19, crediteuren M. 6 miljoen. De voornaamste fabrieken der maatschappij bevinden zich te Nürnberg; ook zij is in de meeste landen vertegenwoordigd, hetzij door fabrieken of kantoren.

c) *De Siemens-Schuckertwerke G. m. b. H. te Berlijn* werden opgericht nadat Siemens en de Schuckert-Gesellschaft in 1903 waren samengesmolten, om de concurrentie op het gebied van den hoogspanningsstroom tusschen beide maatschappijen uit te schakelen, en de fabricatie- en verkoopafdeelingen op het betrokken terrein door die nieuw gevormde maatschappij te laten beheeren. Met het oog hierop werden voornamelijk de bij hoogspanningsstroom-techniek betrokken werkplaatsen der beide eerstgenoemde maatschappijen in de G. m. b. H. ingebracht, bijv. van Schuckert de fabrieken te Nürnberg, van Siemens en Halske de dynamofabriek te Charlottenburg, de kabel-fabriek te Westend enz. Het kapitaal der maatschappij bedraagt M. 90 miljoen, het bedrag aan uitstaande obligatiën is M. 192.4 miljoen, waarvan M. 100 miljoen eerst in 1920 uitgegeven, benevens nog M. 110 miljoen aan niet-opzeggbare leeningen der beide oprichtende maatschappijen. Over 1919/20 was een brutowinst behaald van M. 37 miljoen, een nettowinst van 12½ miljoen, terwijl een dividend van 10 pCt. werd uitgekeerd. Per 30 September 1920 bedroegen de debiteuren M. 597 miljoen, de crediteuren M. 889 miljoen. Daar het boekjaar in het Siemensconcern per 31 Juli werd afgesloten, stelden de verschillende maatschappijen nog een afzonderlijke balans op voor het tijdvak Augustus-September 1920, zoodat thans de boekjaren op 1 October beginnen.

De aaneensluiting der onder a) en b) genoemde maatschappijen en de oprichting van Siemens-Schuckert was een gevolg van de crisis in de Deutsche electriciteits-industrie die zich na 1900 deed gelden. Tot destijds had de familie Siemens geheel de traditie gevolgd van Werner von Siemens, die voor alles bedacht was op handhaving van zijn zelfstandigheid. Ook daarna trachtte men nog vreemde invloeden zooveel mogelijk te weren. De invloed van de groep zelf op de electriciteitsindustrie werd in de laatste jaren vooral versterkt doordien het gelukte de vroeger onafhankelijk Bergmann-Elektrizitätswerke binnen de belangen-sfeer te trekken. Het moeten dus wel zeer gewichtige redenen zijn geweest welke voor de Siemensgroep een aanleiding vormden om tot het Stin-

nesconcern in zoo nauwe verbinding te treden. Zij kunnen ongeveer als volgt worden uiteengezet:

2). *De redenen voor de aansluiting van Siemens tot Stinnes.* De toetreding van het Siemensconcern tot de Rhein-Elbe-Union geschiedde onder de leuze: „Grootst mogelijke technische verwerking van het materiaal in verband met het einddoel daarvan en verstdoorgevoerde bedrijfstechnische exploitatie“. Overigens zijn de beweegredenen voor de fusie in het toenmaals uitgegeven communiqué op zoo voorbeeldige wijze uiteengezet, dat de belangrijkste passages daarvan hier wel mogen worden herhaald. Nadat het bericht de aandacht heeft gevestigd op de grootte en zeer afzonderlijke plaats van de onderneming, die waarschijnlijk in de geheele wereld geen tegenhanger heeft, gaat het voort: „De gronden voor deze aaneensluiting zijn te vinden in de door het heden voorgeschreven technisch-economische ontwikkeling. De zeer ongunstige toestand van ons vaderland dringt tot het meer samenvatten van grondstof en eindproduct, evenals tot economischer toepassing en verdere verwerking dan tot dusverre. Insgelijks moeten ook de arbeidsprocessen nog verder ontwikkeld en meer economisch georganiseerd worden dan tot nu toe. Deze verdere veredeling moet echter beginnen bij de grondstof zelf.“ Het bericht overweegt dan de mogelijkheden, die zich in dit opzicht voordoen bij de voortbrenging en verwerking van grondstoffen, halffabrieken en eindproducten en die slechts verwezenlijkt kunnen worden door wederzijdsche verdieping van kennis. „Het nieuwe concern zal een gemengde bedrijfsgroep in grootste volkomenheid voorstellen en een monopolistische bepaling der verkoopprijzen vermijden. Het gaat niet om een horizontale samenvatting van soortgelijke industrieën, doch om een verticalen opbouw der bedrijven. Niet de gemakkelijker weg van het voorschrijven van vaste verkoopprijzen en daardoor monopolistische beheersching van de markt is gekozen, doch de veel moeilijker van een wetenschappelijk verdiept en goedkoop gemaakt productieproces.“

In dit verband wordt het volgende gezegd over de betekenis van de Siemensgroep voor het concern, dat in den vorm van de Spitzengesellschaft het recht vervat tot onderlinge regeling van bedrijfs-methoden: Het concern Siemens-Schuckert beheert o.a. eenige der belangrijkste Beiersche ondernemingen. Het is niet slechts producent, maar het vormt ook vooral door zijne controle over de Kontinental-Gesellschaft für elektrische Unternehmungen een invloedrijken factor op het gebied van electrotechnisch verbruik.... Beieren en Berlijn sluiten derhalve een verbond met het Rijnland en Westfalen en leidende industrieelen dezer gebieden hebben voor 80 jaren een economischen band gelegd, allen afscheidings-geruchten van Beieren en het Rijnland ten spijt, welke ook aan de Beiersche industrie den gewenschten sterken invloed op het economische leven van ons volk geeft“. Ook deze politieke zijde van de samensmelting, die immers van groote betekenis is, zij hiermede terloops in het licht gesteld.

3). *De vorm van de belangengemeenschap; kapitalisatie van de groep.* De praktische doorvoering van de aaneensluiting, die in de tegen het einde van December gehouden algemeene vergaderingen der betrokken maatschappijen werd bekrachtigd, geschiedde op zoodanige wijze, dat Siemens & Halske, in weerwil van het eenigszins lagere kapitaal dezer onderneming (en hoewel het eerst in den laatsten tijd de hoogte bereikte van M. 126 miljoen, terwijl de kapitalen ad M. 130 miljoen der andere maatschappijen in Goudmarken waren volgestort) als gelijkberechtigten deelgenoot in de groep werd opgenomen. Het aandeel van Schuckert & Co. werd vastgesteld op 45 pCt. daarvan. (Het kapitaal van Siemens & Halske is overigens sedert verhoogd tot M. 130 miljoen).

Om zich de verdere middelen te verschaffen, benodigd voor uitbreiding, gaan de betrokken maat-

schappijen over tot uitgifte van niet minder dan M. 460 miljoen 6 pCt. preferente aandeelem; deze hebben enkelvoudig stemrecht en zijn bij liquidatie aflosbaar tot 115 pCt. Na doorvoering dezer transactie — welke inmiddels reeds bij enkele maatschappijen is geschied — zal de kapitaliseering van de electromontaantrust er uitzien als volgt:

(in miljoen Mark)

Maatschappij	Kapitaal		Obligatiën.	Reser-ves.	Totaal.
	Pref. aand.	Gew. aand.			
Gelsenkirchen.....	130	130	51	54	365
Deutsch-Luxemburg...	130	130	75	35	370
Bochumer Verein.....	—	57	9	28	94
Siemens & Halske....	130	130	122	37	419
Siemens-Schuckert...	—	90	{192 110*}	26	418
Schuckert & Co.....	70	70	49	11	200
Totaal....	460	607	608	191	1866
	1067				

*) niet-opeisbare voorschotten, verstrekt door de beide oprichtende maatschappijen.

Door de opname van het Siemens-Schuckert-concern was de montaantrust uitgebreid tot electromontaantrust. Beteekent dit een eindpunt? Zulks is moeilijk te beoordeelen. Wanneer men zich echter voor oogen stelt, dat het concern inmiddels pogingen heeft in het werk gesteld (die evenwel mislukten), de Maschinenfabrik Augsburg-Nürnberg in zich op te nemen, (deze maatschappij zocht en vond sindsdien nadere aansluiting tot de Gutehoffnungshütte) en vooral wanneer men denkt aan de activiteit van den „spiritus rector” van het geheel, Stinnes, zal men achter de gestelde vraag wel een bijzonder groot vraagteeken moeten zetten.

III. *Hugo Stinnes*. Men kan dat met des te meer recht doen, indien men zich in herinnering brengt, dat Stinnes o.a. tot de onder zijn invloed staande ondernemingen ook telt de grootste krachtcentrale van Duitschland, het Rheinisch Westfälische Elektrizitätswerk, hetwelk op zijn beurt weder nauw verbonden is aan de Sächsische Kraftwerke A.G. te Osnabrück en werkt met een kapitaal van M. 108 miljoen. Voorts heeft genoemde instelling met het Braunkohlenwerk Roddergrube een bedrijfs-gemeenschapsverdrag gesloten voor den duur van 20 jaren. Het concern schijnt evenwel ook zelf zijn belangen bij de *bruinkool-productie* uit te breiden na de toename van de beteekenis, welke deze brandstof door het vredesverdrag voor Duitschland heeft gekregen en de jongste dagbladberichten bevestigen dit vermoeden. (Aankoop door de groep van de „Braunschweigische Kohlenbergwerke”).

Zoo groeit naast de electromontaantrust, die inmiddels den naam heeft aangenomen van *Siemens-Rhein-Elbe-Schuckert-Union G. m. b. H.* en het kapitaal heeft verhoogd tot M. 517.000, de persoonlijke invloed van Stinnes meer en meer. Hij controleert door algeheel dan wel meederheids-bezit van de aandelen ook de Königsberger Zellstoff A.G. en de Norddeutsche Zellulosefabriken A.G. (grondstoffen voor de dagbladpers), evenals de Berliner Lohndruckerei W. Büxenstein en de Buch- und Zellstoffgewerbe Hugo Stinnes G.m.b.H., welke laatste speciaal werd opgericht ter vertegenwoordiging van zijne belangen op dit gebied. Eveneens bezit hij de Norddeutsche Buchdruckerei- und Verlags A.G., welke de (tot voor korten tijd officieuze) Deutsche Allgemeine Zeitung uitgeeft. Volgens courantenberichten zou inmiddels het aantal politieke bladen, waarbij hij en zijn groep zijn geïnteresseerd; op ongeveer tachtig kunnen worden gesteld, terwijl vooral ook eenige der meest invloedrijke Deutsch-Oostenrijksche bladen onder zijn invloed heeten te staan.¹⁾ Stinnes oefent

¹⁾ Naar men aanneemt, is hij voorts geïnteresseerd bij

daarnaast zijn invloed uit op het gebied van de rederij, bevrachtings- en cargadoorzaken afgezien van de bij zijn maatschappij direct aangesloten ondernemingen, en wel door de A. G. Hugo Stinnes für Seeschiffahrt und Ueberseehandel, alsmede, door de zoo juist opgerichte „Frigga” A.G. voor het zeetransport van ertsen uit de overzeesche bezittingen van de groep en door de maatschappijen „Artus” en „Poseidon”, voornamelijk in het Oosten van Duitschland. Voor de kolenvoorziening daarvan heeft hij de Kohlenimportgesellschaft opgericht en voor het ten behoeve van den landbouw leveren van de vereischte machines de „Maschinen-genossenschaft”. Op het gebied van de chemische industrie valt te vermelden de door hem opgerichte Koholyt A.G. (tot ontwikkeling van procédés voor het verwerken van kolen, hout en vetten). Voorts bericht een artikel van Dr. Arthur Heichen in de „Neue Zeit”, dat Stinnes ook de meerderheid der aandelen heeft verworven van de Loeb-Automobilwerke te Charlottenburg en dus ook vasten voet tracht te verkrijgen in de automobiel-industrie. Te zamen met de Hamburg Amerikanische Packetfahrts A.G. („Hapag”) controleert hij de Hamburger Verkehrs A.G., de eigenaresse van hotels te Berlijn, Hamburg, Frankfurt enz. Volgens het reeds vermeld artikel nam hij ook met de „Hapag” te zamen deel in de Woermann-und Ostafrikalinie.

Stinnes heeft verder zitting in het bestuur van een aantal der grootste Deutsche industriele ondernemingen, zooals de Mülheimer Bergwerksverein (met o.a. Dr. Ing. Aug. Thyssen) en de Riebeckische Montanwerke (bruinkool). De opsomming van zijn overige bestuursfuncties kan wel achterwege blijven, daar deze nog niet beteekenen een controle over de betrokken ondernemingen. Naar verluidt zou hij op het oogenblik onderhandelen over de acquisitie van de aan den Oostenrijkschen Staat toebehoorende groote „Oesterreichische Staatswerke”, alsmede over het nemen van een groot belang in de Oostenrijksche Alpine Montangesellschaft.

Reeds is gewag gemaakt van den invloed op de dagbladen, die een karakteristiek kenteeken vormt voor de politieke beteekenis van het concern en deszelfs leider, die trouwens ook zitting heeft in den Duitschen Rijksdag. Nog belangrijker blijkt dit op zichzelf tusschen economische en politieke macht bestaande verband, wanneer men rekening houdt met het socialisatie-vraagstuk, dat naar in den aanhef van dit artikel werd gereleveerd, het Deutsche volk thans zoo uitermate bezighoudt. De zaak staat thans zoo, dat gelijk wij reeds bij de inleiding hiervan opmerkten, de „Schwerindustrie” en voornamelijk Stinnes zelf, de Regeering en het Deutsche volk voor een voldoende feit wenschen te stellen. De aaneenschakeling van het kolen-produceerende deel van het concern (13 pCt. van de in het kolensyndicaat vereenigde opbrengst) met de fabrieken van ijzer en afgewerkte producten zal buitengewoon groote bezwaren opleveren, wanneer een begin moet worden gemaakt met de socialisatie van de kolen-productie, zooals in het voornemen der Regeering ligt.

Stinnes heeft deels persoonlijk, deels door zijn aanhangers in de lichamen, die dit vraagstuk behandelen, een toonaangevende stem. Hij staat o.a. als socialisatiemiddel ook de „Kleinaktie” voor. In dezelfde richting als zulks gaat de tendens, een eerste schrede op den weg naar de socialisatie te zien in deze ongeken-de vertrusting, die 200.000 arbeiders en ambtenaren (met inbegrip van hunne gezinnen een miljoen menschen) direct afhankelijk maakt van één geweldig groot-industrieel en een aanzienlijk gedeelte van het Deutsche economische leven indirect op de sterkste wijze beïnvloedt, en dit proces als zoodanig te qualificeeren. In weerwil van de achting, afgedwongen door

enkele voorname Hongaarsche bladen; volledigheidshalve zij ook vermeld, dat sinds enkele weken zijn belangen zich uitstrekken tot de bekende „Kladderadatsch”!

de prestatie van een man, die het kon bestaan zulke groote plannen te concipieeren — en wat meer zegt, wist te verwezenlijken, — moet men er zich toch rekeschap van geven, dat het hier trots vele schoonklinkende woorden slechts betreft zuiver kapitalistische trustvormingen, die van particulier-economisch gezichtspunt uit werden gedictieerd.¹⁾ Deze kunnen hoogstens worden beschouwd als een voorloopige schrede naar de socialisatie, doch nimmer als 'die socialisatie zelve. En daardoor schijnt het, dat zij in al hun geweldigen omvang juist nog menig moeilijk probleem voor het Duitsche politieke en economische leven in zich besloten houden.

Dr. W. MAUTNER.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De Londensche conferentie; de economische toestand; de toestand in de kolennijverheid; het geschil in de bouwvakken; internationale credietverleening.

Onze Londensche correspondent schrijft ons dd. 5 Maart 1921:

London this week has been in a state which reminded one forcibly of the tension of the war-days. The London Conference has swamped everything else, and although at the moment of writing tension is a little relaxed, the feelings which have been roused by the attitude of the German Delegation interpose another obstacle in the way of the restoration of better relations between the Allied Powers and their late enemies. The German offer was regarded by the entire press as so inadequate that there has been an entire absence of discussion as to what would have constituted a „fair” offer under the circumstances. The whole of the subsequent negotiations will be embittered by this fact. The Right Press, taking its stand on the substantial equity and rightness of the Paris terms, would in any case have made it difficult to recede from the terms of the Paris agreement, but the German Delegation has played its cards so badly that the Left Press is also forced to take up a critical attitude. It is true that there is a slight return of the critical attitude towards the Paris proposals, and that there is a disposition to question the expediency of a further interference with the already toppling structure of European economic life, but the outburst of feeling has made the path of the moderates almost impossible. The atmosphere of British politics has already been profoundly affected, and, if no settlement is arrived at on Monday, will be still more affected in the future. Meanwhile, there is not the slightest attempt to reconcile the payment of the enormous sums demanded with the policy of the Government as to the Anti-Dumping Bill. The impossibility of reconciling the two positions is simply not recognised at all. The great majority of people is of course incapable of realising what 13.000 millions means, and there is still more difficulty in proving that, directly or indirectly, Germany must export goods in order to meet the demands of the Allies. Even so clear-headed a politician as Mr. Ramsay MacDonald, who is probably the ablest man the Labour Party possesses has been talking what appears to be great nonsense on this subject, if he has been correctly reported in the Press. He is said to have asserted that the Germans should be forced to buy up a fixed amount of British warloan every year, and that this need not mean an increase of German exports. Presumably what he meant was that if the total reparations payments did not exceed the amount of the net German capital exports before the War, there needs not be a net increase of German exports above the pre-war total. But it is more than doubtful whether

his hearers were able to supply these qualifications to his doctrine.

Altogether a curious situation is developing on the question of the effect of these payments. The Protectionists are of course determined to protect industry against dumping, and do not seem to be able to face the fact that the indemnity means dumping on a large scale. On the other hand, the Free-Traders are taking the impossible line that indemnity imports are bad, whilst other imports are good. This may be a tactically sound line, but it is of course great nonsense. As a distinguished economist said to me to-day, it is not the badness of the imports, but the difficulty of getting them which people ought to be thinking of.

What will happen if the German delegation cannot present satisfactory counterproposals remains to be seen. That it is bound to make the trade situation worse hardly needs mentioning. The impression that foreign trade is again on the up-grade was rather scouted by my City informants to-day, in spite of the opinions expressed last week, that the volume of foreign trade bills coming forward was tending to increase. Certainly in the textile areas the latest news is far from being encouraging. Proposals are afoot for a complete stoppage of the cotton mills from the 18th of this month of the 31st of the month. The price of raw cotton at Liverpool has almost reached pre-war levels, and the total imports this year are greatly below those of last. To add to the prevailing depression comes the news that the Indian Government proposes an increase in the cotton-duties without an increase in the local excise duty, so that with the rupee falling simultaneously, there is very little chance of a speedy revival of Indian demand. It is at the same time announced that the question of Imperial Preference in India is to be submitted to a committee of inquiry. In the woollen districts, things seem almost as bad. On the other hand, business at the Industrial Fairs is said to have been satisfactory on the whole. Next week when the trade returns for the month are out, we shall be able to judge the situation more clearly. In any case, renewed military operations by interposing a further obstacle to the flow of trade, and adding a new element of cost, will not improve things.

The coal situation has now resulted in a definite deadlock. The owners in an interesting statement published earlier this week have pointed out that the deadlock is the direct result of immediate de-control. Agreement had been reached on the fundamental principles which were to regulate the position of capital labour in the future. Thus, it had been agreed that the wages of the miners were to depend, not only on the selling price of coal, but also on the efficiency of production, and that after profits and wages on the terms agreed upon had been paid, any surplus was to be divided on agreed terms. The decision of the Government to de-control on March 31 had raised the whole issue of „national” as against „district” wage-scales, and to a national agreement the employers were absolutely opposed. This manifesto has been followed by another from Mr. Hodges of the Miners Federation, which not only defends the pooling ideas involved in a national wage scale, but also protests against the assumption that de-control absolves the Government from its obligations to the miners, an assumption which „if persisted in must result in a hard desperate struggle on the part of the miners”. On the question of pooling, Mr. Hodges suggests a „small levy on the total tonnage raised in every mine, good or bad”, but he admits that the policy is subject to the limitation that the poorer mines should only be worked „as long as their coal was demanded”. He obviously overlooks that the best test of this is to allow prices to exercise their usual effect in throwing out of use the inferior mines,

¹⁾ Men vergelijke hiermede de jongste courantenberichten, volgens welke Stinnes met de Sovjet-Regeering zou onderhandelen omtrent de ijzerfabrieken te Briansk!

whilst if production from the weaker areas is increased by the policy of subsidy, it will never be possible to decide whether there is a real demand or not.

The railway situation also is interesting. It was announced in the House of Commons on Friday afternoon that Sir Eric Geddes intends to retire from the Ministry at the end of August, when de-control of the railways will take effect. This leads to surmises that the Government intends to drop the whole of its re-organisation schemes. Under the circumstances, what they will do is to compromise on the claims outstanding in favour of the companies, and drop the re-grouping plan. The guarantee for the nine months April—December of last year involves no less than £ 32½ millions of public money.

The dispute in the building trade has taken a new turn with the issue of ballot papers by the Employers' Federation, asking the members whether they are in favour of taking on the 50,000 ex-service men and are prepared to enforce "payment by results", that is, piece-work, coupled with wages on a cost-of-living basis. The sliding scale has been accepted by the men, but the introduction of payment by results as part of the wage basis is certain to be fiercely resisted, and there would seem to be no chance of the men accepting dilution so long as this matter is mixed up with so contentious a subject as piece-wages or bonuses.

Great interest has been aroused by the announcement that Sir E. Drummond Fraser has been appointed Organiser under the League of Nations for the purpose of working the Ter Meulen scheme. He will now have the opportunity of putting his views, which I have already referred to in previous letters¹⁾, into practice. Whilst the appointment is welcomed, it is necessary to point out that faith in credit schemes is somewhat on the wane. It is beginning to be realised that it will take more than credit to revive international trade.

The Sao Paulo loan was a great success, the issue being over-subscribed on the day the list was opened. Altogether there seems to be a good deal of loose cash for investment purposes available at the moment, and the Liverpool Corporation was able to place £ 1 million of bills at rates considerably below the current market price, presumably because they are twelve months paper, and there is an anticipation of cheaper money. I am inclined to doubt the expediency of this for the time being. The February cash holdings of the strongest of the Joint-Stock Banks, the London Joint City and Midland, for instance, show a decline of some £ 5 millions as compared with January, the average daily cash holding being £ 56 millions and £ 51 millions respectively. The deposits have also fallen, it is true, but all this points to the fact that the banks are hardly in a position to cope with any further demands for accommodation until the revival of trade releases some of the outstanding money.

This week's Returns show that the deflation movement has for the moment ceased, since both bank and currency notes are "up", though this is only a periodical movement. The Bank Figures show the following variations:

Public Deposits	£ 2,248,463	increase
Other	13,209,542	"
Govt. Securities	13,363,586	"
Other Securities	3,705,180	"
Reserve	1,602,885	decrease
Circulation	1,602,040	increase
Coin and Bullion	0,000,845	decrease

The Currency Note Circulation has gone up by £ 1,295,323 to nearly £ 335 millions.

¹⁾ [Zie pgn. 172 van dezen jaargang. — Red.]

Zuiver inkomsten	Rotterdam	Rotterdam outwertarief Factor 2	Rotterdam 24 (oud tarief)	Amsterdam	's-Gravenhage	Utrecht	Groningen	Arnhem	Dordrecht	Delft	's-Hertogenbosch	Haarlem	Leiden	Nijmegen	Schiedam	Zaandam	Zwolle	Buschede	Apeldoorn	Gouda	Leeuwarden	Maastricht	Amersfoort	Zuiver inkomsten
1.000	41	19	12	6	19	41	9	29	30	26	16	21	24	23	24	14	28	7	12	29	27	11	20	1.000
1.200	62	32	24	21	32	62	21	48	49	44	27	32	40	36	41	26	42	15	25	46	46	22	34	1.200
1.500	96	51	42	50	51	96	43	79	76	78	46	52	66	58	67	52	65	32	45	73	75	39	55	1.500
1.800	131	73	60	80	73	131	69	114	108	112	67	73	93	82	94	85	89	52	67	103	106	55	74	1.800
2.000	155	88	88	100	88	155	86	139	129	136	80	88	111	99	113	108	106	67	82	133	127	68	89	2.000
3.000	176	159	176	200	159	176	176	292	239	271	151	161	210	190	217	219	199	131	162	229	241	133	166	3.000
4.000	210	235	235	306	235	210	270	428	358	427	226	237	322	286	330	334	306	196	249	338	370	210	245	4.000
5.000	254	312	312	417	312	254	367	580	480	598	305	314	445	386	444	453	422	256	344	452	513	302	324	5.000
6.000	284	369	369	537	369	284	569	772	625	773	390	394	580	486	538	575	541	323	446	573	670	406	404	6.000
8.000	369	560	560	794	560	369	822	1,068	857	1,123	572	561	887	692	786	819	778	466	669	828	1,026	616	565	8.000
10.000	498	730	730	1,086	730	498	908	1,412	1,155	1,473	775	788	1,212	900	1,014	1,065	1,016	634	894	1,100	1,401	826	731	10.000
12.000	626	910	910	1,266	910	626	1,139	1,700	1,393	1,823	990	925	1,537	1,114	1,242	1,312	1,254	818	1,109	1,374	1,775	1,036	900	12.000
25.000	1,139	2,305	2,305	3,471	2,305	1,139	2,647	3,828	3,282	4,098	2,481	2,173	3,651	2,518	2,724	2,924	2,798	2,059	2,581	3,166	4,209	2,401	2,123	25.000
50.000	1,547	5,303	5,303	5,547	5,303	1,547	5,547	7,828	7,082	8,473	5,356	4,573	7,716	5,316	5,574	6,032	5,768	4,700	5,394	6,586	8,889	5,026	5,155	50.000
100.000	1,347	11,238	11,238	11,347	11,238	1,347	11,347	15,828	14,682	17,223	11,106	9,373	15,846	11,074	11,274	12,248	11,708	10,114	11,019	13,426	18,249	10,276	11,551	100.000

AANTEKENING.

Door gehuwden zonder kinderen in een aantal Nederlandsche gemeenten (Belastingjaar 1920 of 1920/21) verschuldigde plaatselijke inkomstenbelasting.¹⁾ — Ten gevolge op de in onze nos. van 27 Oct. 1920 en 23 Febr. 1921 afgedrukte overzichten van door inwoners van Amsterdam, resp. Rotterdam te betalen belasting vindt men hiernaast een overzicht van door gehuwden zonder kinderen verschuldigde gemeentelijke inkomstenbelasting in een aantal grotere Nederlandsche gemeenten. De staat, samengesteld door de afd. Regeling Belastingen der gemeente Rotterdam, bevat voor deze stad twee tarieven. Het ontwerp-tarief is voorgesteld in verband met de wijziging in de Gemeentewet en de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 en verzacht den belastingdruk op de inkomens beneden f 14.000,—.

¹⁾ In guldens. De centen zijn tot en met 50 weggelaten. Boven f 0.50 is naar boven afgerond tot f 1,—.

BOEKAANKONDIGING.

Mr. W. J. van Balen, Zuid-Amerika.
Met kaart en 22 platen. (Martinus Nijhoff, 1920).

De heer Mr. Van Balen, die een viertal jaren in Zuid-Amerika doorbracht, en vele streken en steden bezocht, heeft daarover een boek geschreven, waarin hij veel van zijn waarnemingen heeft neergelegd. Het is geen boek in wetenschappelijken vorm, maar voornamelijk het werk van een aangenaam verteller, die met een journalistieken blik uitstekende opmerkingen omtrent land en volk bij zijn verblijf aldaar heeft gemaakt. De titel „Zuid-Amerika” is wel wat grootsch voor het boek, dat hoofdzakelijk loopt over de door hem bezochte gedeelten in Brazilië en de „Plata-landen” en Chili, terwijl over de overige landen niet meer dan eenige algemeenheden worden gegeven.

Na een „beknopt aardrijkskundig overzicht”, dat ook werkelijk *beknopt* is, en eenige hoofdstukken aan de ontdekkingsgeschiedenis gewijd, wordt een schets gegeven van de bevolking, de verschillende rassen, de taal en over kunsten en wetenschappen. Dit alles is zeer algemeen. Het best is het boek, en ook het uitvoerigst, waar het onderwerpen behandelt, die de schrijver zelf heeft gezien. Over Brazilië, de federale hoofdstad en de omstreken, over Rio als handelsstad, en over het dagelijksch leven aldaar, geeft schrijver interessante mededeelingen. Zoo ook over den staat en de stad Pernambuco, over Para en de rubber-exploitatie, over de Amazone-rivier en haar scheepvaart, over Santos, de koffiehaven, over den staat Parana en over Santa Catharina.

De beschrijving van Buenos-Aires geeft een goeden indruk van die wereldstad en haar groote economische beteekenis, en omtrent het Argentijnsche platteland, de Pampa, den landbouw en de veeteelt, de gaucho's vindt men er aangenaam te lezen hoofdstukken in, waaruit trots den populaireren vorm, toch veel valt te leeren omtrent de economisch-geographische toestanden.

H. Bl.

ONTVANGEN:

De wetten op de Vermogensbelasting en Verdedigingsbelasting I, No. 2 van de serie „Het Nederlandsch Belastingrecht”, onder hoofdleiding van Prof. Mr. J. Ph. Suyling, door P. J. A. Adriani, Zwolle 1921.

Het Djambi-Ontwerp, Staatsexploitatie of Gemengd Bedrijf, door G. P. J. Caspersz.

De Maatschappelijke positie van den Ingenieur, Voordrachten van Ir. H. E. Suyver en Ir. J. Goudriaan Jr., met een inleiding van Prof. Ir.

Is. P. de Vooy; uitgave van de Sociaal-Technische Vereeniging van Democratische Ingenieurs en Architecten, Amsterdam 1921.

De verbetering der melkvoorziening van Amsterdam. Rapport samengesteld in opdracht van de besturen van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond, den Bond van Melkveehouders in Noord-Holland en den Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland; aangeboden aan den Raad der gemeente Amsterdam. 's-Gravenhage, Januari 1921.

Nederlandsche Almanak van Levensverzekering 1921. Uitg. der Vereenigde Drukkerijen.

Hoewel de indeeling der rubrieken ook dit jaar onveranderd bleef, is de inhoud van het boekje belangrijk uitgebreid, doordien aan de rubrieken Spaarbanken, Voorschotbanken, Ongevallenverzekeringsmaatschappijen en Buitenlandsche Maatschappijen, vele tot dusver ontbrekende ondernemingen, werden toegevoegd.

Rubriek I (maatschappijen van levensverzekering) omvat minder ondernemingen, ondanks toevoeging van enkele nieuw opgerichte vennootschappen als gevolg van de verdere concentratie in het bedrijf. Niet minder dan zeven maatschappijen werden geabsorbeerd, t.w. de „Algemeene Utrechtsche” en de „Utrechtsche Levensverz. Mij.” door de „Utrecht”; de „Globe” door de „Oude Haagsche”; de „Ned. Bank van Verzekering” en de „Zuid-Holland” door de „Eerste Nederlandsche”; de „Probité” door de „Groot N. Holl. Ver.”; de „Tweede Hollandsche” door de „Alg. Friesche”.

Zoowel de „Algemeene” als de „Dordrecht”, die, zooals bekend, een belangengemeenschap met de „Eerste Nederlandsche” sloten, bleven nog als zelfstandige maatschappijen vermeld, omdat voor beiden een fusie nog niet tot stand is gekomen.

De bekende personenlijsten werden aangevuld en verbeterd, terwijl ook de tarieven aanmerkelijke veranderingen ondergingen.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, 15 Februari 1921.

Prof. Mr. J. d'Aulnis de Bourouill, Onze goudpolitiek; Mr. G. D. Willinck, De wet van Aristophanes, alias Gresham, en hare werking; II.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 December 1920.

Yves-Guyot, Notes sur l'identité des questions budgétaires; D. J. Gheorghiu, La puissance de paiement de l'Allemagne et le traité de paix de Versailles; N. Mondet, L'enseignement du bolchevisme dans le monde; J. Lefort, Revue de l'Académie des Sciences morales et politiques (du 15 août au 15 novembre 1920); Un Rural, La raréfaction du lait et l'évaluation de son prix; Yves-Guyot, Les conceptions de M. Henri Lambert; Y.-G., La confiscation des successions; Fernand-Jacq, Le socialisme agraire de la C. G. T.; B. L. L. E., La ligue du libre-échange (décembre 1920).

Idem. — Parijs, 15 Januari 1921.

Yves-Guyot, L'année du traité de Versailles; A. Raffalovich, Le marché financier en 1920; N. Mondet, Le droit de grève au Canada; Y.-G., La conciliation du socialisme avec l'économie libérale; X., Un programme économique yougo-slave; N. Mondet, La tyrannie eugénistique; B. L. L. E., La ligue du libre-échange (janvier 1921).

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, November 1920.

Fr. Bastian, Das Manual des Regensburger Kaufhauses Runtinger und die mittelalterliche Frauenfrage.

Idem. — Jena, December 1920.

E. Schuster, Zum englischen Gildensozialismus.

Zeitschrift für Handelswissenschaftliche Forschung. — Leipzig, Nov.—Dec. 1920.

R. Marggraff, Erzeugnisse, Betrieb und Verwaltung deutscher Gesenkschmiedereien.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. — Tübingen, Januari 1921.

Prof. K. Englis, Die wirtschaftliche Theorie des Geldes; Dr. P. Szende, Die Krise der mitteleuropäischen Revolution; Prof. A. Salz, Ueber das Problem der Dekadenz des Islam; Dr. H. Moeller, Zur Frage der „Objektivität des wirtschaftlichen Prinzips“, II; Prof. R. Michels, Dogmengeschichtliche Beiträge zur Verelendungstheorie II.

Revue Internationale de Sociologie. — Parijs, Sept.—October 1920.

E. Ferri, La réforme de la justice pénale en Italie; L. Massignon, Les corps de métiers et la cité islamique; J. Bourdon et A. Bérillon, La diminution de la natalité en Grande-Bretagne.

Idem. — Parijs, November—December 1920.

G. Huard, Les classes sociales; G. Richard, L'état et la société religieuse dans l'Inde ancienne, d'après les travaux de Vincent Smith.

Die Bank. — Berlijn, December 1920.

A. Lansburgh, Brüsseler Konferenz und Berliner Bankiertag. (Schluss); W. Zimmermann, Sozialisierung und Vertrustung.

Finanz-Archiv. — Stuttgart, Berlijn, Jaarg. 37, Bnd 2.

Dr. R. Schilling, Die Bewertung des Selbstverbrauchs vom Standpunkt der direkten Besteuerung aus; Dr. E. Schultze, Die Staatsfinanzen der Vereinigten Staaten von Amerika; Dr. R. van der Borcht, Die Reichssteuergesetze von 1919/20.

The geographical Journal. — Londen, December 1920.

Prof. J. L. Myres, The Dodecanese; H. St. J. B. Philby, Across Arabia: From the Persian Gulf to the Red Sea; K. Mason, Notes on the canal system and ancient sites of Babylonia in the time of Xenophon;

H. S. L. Winterbotham, The economic limits of aeroplane photography for mapping, and its applicability to cadastral plans.

MAANDCIJFERS.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	December 1920		December 1919	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald:				
in contanten.	82754	f 15.997.351	104943	f 10.083.476
door overschrijving ¹⁾ .	61988	„ 63.798.369	48796	„ 68.693.888
Particuliere rekeninghoud.	10127 ²⁾	„ 20.037.24*	6587 ²⁾	„ 20.574.758
Saldo te goed part. rek. u. ^o .	—	„ 4.964.291	—	„ 5.683.544

¹⁾ Inclusieve verrekeningen tusschen gemeentediensten, zijnde f 17.167.403,79 in de maand December 1920, in de maand December 1919 f 18.686.489,27. ²⁾ Aantal.

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

	DECEMBER	1918	1919	1920
Inlagen	f 11.619.557	f 10.612.566	f 10.204.953	
Terugbetalingen ..	„ 6.667.774	„ 10.116.247	„ 9.957.823	
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 236.097.186	„ 261.883.929	„ 266.385.100	
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 32.463.800	„ 37.493.300	„ 42.058.950	
Spaarbankboekjes:				
Aantal nieuw uitgegeven	13.430	12.246	9.843	
Aantal geheel afbetaald	5.734	7.152	8.592	
Aantal in omloop op ultimo	1.820.058	1.891.414	1.912.942	

RESUME UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (SUPREME ECONOMIC COUNCIL)

		Maandel. gemidd.		1920							
		1913	1919	Dec.	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland	24,336	19,731	21,766 ¹⁾	24,225 ¹⁾	18,409 ²⁾	17,151 ²⁾	23,883 ¹⁾	9,960 ²⁾	16,191 ²⁾	23,891 ¹⁾
	Ver. Staten	43,100	41,157	40,405	48,467	48,454 ²⁾	51,779	48,884 ²⁾	54,668	48,610 ⁴⁾	53,700
	Frankrijk	3,404	1,869 ²⁾	2,066 ²⁾	3,065	3,218	3,074 ²⁾	3,213 ²⁾	3,283 ²⁾	—	—
	Duitschland	14,383	9,049	10,458	11,008	11,509	10,788	11,550	11,870	11,814	—
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	627	642	738	763	765	753	542	410	686
	Ver. Staten	2,622	2,590	2,676	3,093	3,117	3,199	3,180	3,346	2,983	—
	Frankrijk	434	110	—	271	300	—	—	—	—	—
Schepen op stapel eind der maand (1000 tons)	Engeland	1,957	2,994	2,994	3,578	Kwartaals-opgave	3,731	1,772	Kwartaals-opgave	3,709	
	Ver. Staten	148	2,967	2,967	2,106						
	Frankrijk	229	217	217	265						
	Italië	—	315	315 ⁷⁾	354 ⁷⁾						
Imports (netto) 1000 £	Engeland	54,931	122,299	143,575	150,367	145,494	139,886	139,342	133,756	131,145	130,086
	Ver. Staten	30,501	64,809	76,579	112,372	109,609	105,359	73,555	67,622	64,839	—
	Frankrijk	28,071	99,262 ²⁾	177,662	103,547	—	112,018	105,359	103,818	106,887	—
	Italië	12,152	55,056	68,372	83,052	41,814	49,975	—	—	—	—
Exports (binnenlandsche producten) 1000 £	Engeland	43,771	66,531	90,858	116,352	137,452	114,903	117,456	112,295	119,365	96,631
	Ver. Staten	42,505	134,562	139,226	128,366	133,361	118,916	123,973	154,594	138,906	—
	Frankrijk	22,934	29,044 ²⁾	99,585	72,375	—	95,980	86,063	93,302	75,344	—
	Italië	8,372	17,295	30,859	30,086	20,860	21,278	—	—	—	—
Scheepsbew.: Binnenkom. schepen (1000 tons)	Engeland (geladen)	4,089	2,463	3,006	3,109	3,313	3,624	3,260	3,258	3,108	3,104
	Ver. Staten (gel. en ballast)	4,440	3,892	3,674	6,325	6,647	7,055	6,541	6,491	—	—
	Frankrijk (geladen)	2,876	1,903	2,372	2,170	2,603	2,595	2,509	2,737	—	—
Index-cijfers: Groothand.-prijzen	Engeland (Economist)	100	235.2	273.5	291.4	292.5	287.6	283.9	266.5	244.9	220.0
	Ver. Staten (Bradstreet's)	100	202.7	219.0	210.7	205.0	195.7	184.1	170.6	148.3	137.8
	Frankrijk	100	358.3	424.9	495.3	498.2	503.9	528.4	504.3	462.3	436.5
Wisselkoersen: (wekel. gemiddelde)	New York op Londen	100	91.18	78.19	81.03	79.26	74.00	71.96	71.20	70.31	71.75
	New York op Parijs	100	75.03	47.83	41.02	42.13	37.02	34.74	33.73	30.81	30.98
	Parijs op Londen	100	125.53	153.76	198.79	190.89	200.15	206.81	211.88	227.03	233.39

¹⁾ Vijf weken. ²⁾ Vier weken. ³⁾ Inclusief de productie van Lotharingen. ⁴⁾ Voorloopige opgave.

⁵⁾ Inclusief de productie van Lotharingen en het Saargebied. ⁶⁾ Inclusief Elzas-Lotharingen. ⁷⁾ Inclusief Triëst.

⁸⁾ Gemiddelde voor de twee maanden November/December.

EMISSIES IN FEBRUARI 1921.

Provinc. en Gemeentelijke leeningen f 17.869.250,— zijnde:
 Noord-Holland f 10.725.000,— 7% obl. à 100%
 Rotterdam f 6.000.000,— 7% obl. à 100%
 Eindhoven f 1.150.000,— 6½% obl. à 99½%

Industriele Ondernemingen „ 8.500.000,— zijnde:
 N.V. Baekers & Raymakers' Textiel-fabrieken f 500.000,— 7% oblig. à 100%
 N.V. Wilton's Dok- en Werf-Maatschappij f 1.000.000,— 7% cum. pref. winstd. aand. à 100%, f 1.000.000, aand. à 100%
 N.V. Koninklijke Stearine Karsen-fabriek „Gouda” f 2.500.000,— 7% obl. à 100%
 Nederl.-Indische Gas-Maatschappij f 3.500.000,— 7% obl. à 100%

Cultuurondernemingen, Handelsvereenigingen en Handelsvenn..... „ 100.000,— zijnde:
 Cultuur-Maatschappij Perbawatie f 100.000,— aand. à 100%

Mijnbouw-Ondernemingen „ 1.000.000,— zijnde:
 Singkep Tin Maatsch. f 1.000.000,— 7% obl. à 100%

Diversen „ 2.495.000,— zijnde:
 N.V. Nederlandsche Bioscoop-Trust f 1.400.000,— aand. à 107½%
 N.V. Amsterdamsche Rijtuig-Mij. f 1.000.000,— 7% à 99%

Totaal f 29.964.250,—

Totaal der emissies in Januari .. f 49.295.330,—
 „ „ „ „ „ Februari .. „ 29.964.250,—
 Algemeen Totaal.. f 79.259.580,—

Bovendien:
 f 28.070.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f 989.35
 „ 13.380.000,— 6/m. „ „ 980.50
 „ 6.393.000,— 5% Schatkistbiljetten „ „ 1.002.50
 terwijl voorts ook hier te lande gelegenheid bestond tot inschrijving op de uitgaven van België frs. 1 milliard 4% loten à 80% en Schiefferwerke Ausdauer A. G. Mk. 1.200.000,— 5% obl. à 100%.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK

	Februari 1921		Februari 1920	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	35.376	f 1.779.947.544	27.133	f 1.362.144.650
waarvan door de H.-bank plaatselijk...	15.972	„ 1.430.909.679	9.950	„ 1.034.420.021
Ter voldoening van Rijksbelast.	1.132	„ 9.714.085	872	„ 9.403.347

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	December 1919		December 1920	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeninghouders op u ^o .	21.162	—	31.734	—
Aantal rekeningen op u ^o	21.824	—	32.582	—
Stortingen.....	105.405	49.904.503	181.292	77.146.225
Overschrijvingen	55.878	101.806.391	193.847	375.653.312
Afschrijvingen ..	61.509	102.731.115	89.793	100.27.304
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o .	—	77.875.709	—	95.355.962

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 4½	1 Juli '15	Zweeds. R.ksbk 7½	16 Spt. '20
	Bel.Binn.Eff. 5½	19 Oct. '20	Bk.v. Noorw. 6-6½	18 Dec. '19
	Vrsch. in R.C. 6½	19 Oct. '20	Zwits. Nat. Bk. 5	21 Aug. '19
Bk. van Engeland 7	16 Apr. '20	Belg. Nat. Bk. 5½	28 Apr. '20	
Duitsche Rijksbk. . 5	23 Dec. '14	Bank v. Spanje 6	4 Nov. '20	
Bk. van Frankrijk 6	8 Apr. '20	Bank v. Italië 6	20 Mei '20	
Oostenr. Hong. Bk. 5	12 Apr. '15	F. Res. Bk. N.Y. 6-7	4 Juni '20	
Nat. Bk. v. Denem. 7	19 Apr. '20	Javasche Bank 3½	1 Aug. '09	

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
5 Mrt. '21	4¼-½	4-½	6½	4-½	—	6-7 1)
28 F.-5 M. '21	4-¾	3¾-4½	6½-¾	4-½	—	6-7
21-26 F. '21	4-4¼	3¼-½	6¾	4-½	—	6-7
14-19 „ '21	3½	3	6¾	4-½	—	6 8
1-6 M. '20	3½-¾	3¼-½	5½-6	4-½	—	8½-10
3-8 M. '19	3¼-¾	3¾-4	3½-2	4-½	—	4½-5
20-24 Juli '14	3½-¾	2¼-¾	2¼-¾	2½-½	2½	1¾-2½

1) Noteering van 4 Maart 1921.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was de geheele week tamelijk vast. Ondanks betrekkelijk geringe omzetten kon de koers zich eerder nog iets verheffen. Ook Parijs en België waren prijshoudend, met uitzondering van Woensdag, toen plotseling een kleine inzinking plaats vond. Weenen onveranderd; ca. 0,62½. Ook Marken tamelijk kalm, af en toe iets flauwer, maar ondanks de slechte berichten uit Londen niet sterk teruglopend. Dollars over het algemeen aangeboden. De sterke daling schijnt echter voorloopig weder tot staan gekomen. Scandinavië weder flauw; ook zelfs Stockholm. Zwitserland vaster en weder boven het goudpunt. Madrid en Buenos Aires onveranderd. Indië zeer flauw, een oogenblik 99¼ aangeboden zonder bod en ten slotte 99 à 99¾.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen ¹⁾	Parijs ¹⁾	Berlijn ¹⁾	Weenen ¹⁾	Brussel ²⁾	New York ³⁾
28 Febr. 1921..	11.34	20.95	4.70	0.60	21.90	2.93¼
1 Mrt. 1921..	11.35½	21.05	4.77½	0.62½	21.92½	2.92½
2 „ 1921..	11.35½	20.90	4.65	0.60	21.87½	2.92½
3 „ 1921..	11.36½	20.90	4.70	0.62½	21.87½	2.92
4 „ 1921..	11.36½	21.—	4.72½	0.62½	21.95	2.92¼
5 „ 1921..	11.36½	20.95	4.72½	0.60	—	—
Laagste d. w. 1)	11.33	20.80	4.60	0.57½	21.75	2.91
Hoogste „ „ 1)	11.37½	21.10	4.82½	0.65	22.05	2.93½
26 Febr. 1921..	11.33½	20.97½	4.72½	0.62½	21.82½	2.93½
19 „ 1921..	11.32½	20.95	4.75	0.62½	22.07½	2.90½
Muntpariteit ..	12.10½	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48½

1) Noteering te Amsterdam. 2) Noteering te Rotterdam.

3) Particuliere opgave. 4) Noteering van 25 Febr. 5) idem van 18 Febr.

Data	Stockholm ¹⁾	Kopenhagen ¹⁾	Christiania ¹⁾	Zwitserland ¹⁾	Spanje ¹⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
28 Febr. 1921	65.45	52.70	50.70	48.55	40.70	99-99¼
1 Mrt. 1921	65.50	52.25	50.25	48.60	40.70	99-99¼
2 „ 1921	65.45	51.40	48.90	48.60	40.70	99-99¼
3 „ 1921	65.15	51.60	48.75	48.65	40.70	99-99¼
4 „ 1921	64.90	50.75	48.50	48.6½	40.75	99-99¼
5 „ 1921	65.10	50.5	47.6½	48.70	40.75	99-99¼
L'ste d. w. 1)	64.50	50.40	47.60	48.45	40.55	99
H'ste „ „ 1)	65.60	52.85	50.80	48.75	40.75	99¼
26 Febr. 1921	65.50	52.90	50.90	48.55	40.85	99¼-100
19 „ 1921	65.12½	53.—	50.75	48.20	40.95	99½ 100
Muntpariteit	66.87	66.67	66.67	48.—	48.—	100

1) Noteering te Amsterdam.

2) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in £ per £)	Zicht Parijs (in cts. per \$)	Zicht Berlijn (in ct. p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
5 Maart 1921	3.90.—	7.19	nom.	***
Laagste d. week	3.88.12	7.13	nom.	***
Hoogste „ „	3.90.62	7.21	nom.	***
26 Feb. 1921	3.87.50	7.12	nom.	***
19 „ 1921	3.86.75	7.16	nom.	***
Muntpariteit	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	19 Feb. 1921	26 Feb. 1921	28 Feb.—5 Mrt. '21 Laagste	5 Mrt. '21 Hoogste	5 Maart 1921
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
*B. Aires ¹⁾ ..	d. p. \$	49 3/8	49 1/8	48 1/2	49 3/8	48 1/2
Calcutta	£ p. rup.	1/4 1/16	1/3 1/4	1/3 1/4	1/3 1/4	1/3 1/4
Hongkong ..	id. p. \$	2/5 13/16	2/5 5/16	2/3 1/4	2/5 1/4	2/3 3/16
Lissabon	d. per Mil.	6 1/8	5 3/4	5	6	5 1/2
Madrid	Peset. p. £	27.75	27.94	27.90	28.15	28.07
*Montevideo ¹⁾	d. per \$	49 1/2	48	47 1/4	48 1/2	47 3/4
Montreal....	\$ per £	4.47	4.42	4.41	4.46	4.43 1/2
*R.d.Janeiro	d. per Mil.	10 3/16	10	10	10 1/4	10 1/8
Rome	Lires p. £	106 1/2	106 1/4	106	107	106 1/4
Shanghai ..	£ p. tael	3/3 3/8	3/2 1/2	2/11 1/2	3 3	2/11 1/2
Singapore ..	id. p. \$	2/3 13/16	2/3 7/8	2/3 1/2	2/3 1/2	2/3 1/2
*Valparaiso..	d. p. peso	9 5/8	9 1/8	9 1/16	9 5/8	9 1/2
Yokohama ..	£ per yen	2/5 1/16	2/5 7/8	2/5 3/8	2/5 7/8	2/5 5/8

* Koersen der voorsz. dagen. ¹⁾ Telegrafisch transfert.
²⁾ Noteering van 4 Maart 1921.

NOTEERING VAN ZILVER

Noteering te Londen		te New York	
5 Mrt. 1921.....	30 3/8	52 3/8	
26 Febr. 1921.....	32	54 3/4	
19 „ 1921.....	33 7/8	57 3/8	
11 „ 1921.....	36 1/8	62 1/4	
6 Mrt. 1920.....	78 7/8	128 3/4	
8 Mrt. 1919.....	47 3/4	101 1/4	
20 Juli 1914.....	24 1/16	54 1/4	

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 7 Maart 1921.

Activa.

Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 114.943.643,86 B.-bk. „ 13.023.119,96 1/2 Ag.sch. „ 74.120.724,15 1/2	f 202.087.487,98
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 33.190.136,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		33.190.136,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 92.873.499,50 B.-bk. „ 20.304.913,96 1/2 Ag.sch. „ 110.231.780,67 1/2	f 223.410.194,14
Op Effecten	f 203.914.221,41	
Op Goederen en Spec.	f 19.495.972,73	223.410.194,14
Voorshotten a. h. Rijk		—
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.219.785,— Muntmat., Goud „ 579.899.664,08	f 636.119.449,08
Munt, Zilver, enz.	f 19.414.816,32	
Muntmat., Zilver		655.533.765,40
Effecten	Bel. v. h. Res.fonds. f 4.587.558,62 1/2 id. van 1/2 v. h. kapit. „ 3.875.852,87 1/2	8.463.211,50
Geb. en Meub. der Bank		3.594.000,—
Diverse rekeningen		16.426.859,50
		f 1.142.705.654,52
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	„ 5.000.000,—	
Bankbiljetten in omloop	„ 1.045.825.260,—	
Bankassignatiën in omloop	„ 1.846.405,32	
Rek.-Cour. } Het Rijk f 11.390.840,45 saldo's: } Anderen „ 34.612.042,18		46.002.882,63
Diverse rekeningen		24.031.106,57
		f 1.142.705.654,52

NED. BANK 7 Maart 1921 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo..... f. 436.006.610,53
 Op de basis van 2/3 metaaldekking „ 217.271.700,94
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 2.180.033.050,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's	22.001.865,01	
Buitenlandsche wissels.....		2.801.464,—
Beleeningen		4.366.073,13 1/2
Goud		21.402,31
Zilver		977.379,81 1/2
Bankbiljetten		7.591.470,—
Part. Rek.-Crt. saldo's		5.560.237,85

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Ander opsch. schulden
7 Mrt. 1921	636.119	19.414	1.045.825	47.849
28 Febr. 1921	636.141	20.392	1.053.417	41.432
21 „ 1921	636.141	21.340	1.030.688	46.176
14 „ 1921	636.141	22.124	1.043.938	58.219
7 „ 1921	636.141	22.614	1.055.840	63.819
7 Mrt. 1920	633.663	9.601	1.022.900	129.147
8 Mrt. 1919	676.947	9.317	1.009.168	71.281
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkest-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Dekking-percentage
7 Mrt. 1921	202.087	53.000	223.410	436.007	60
28 Febr. 1921	180.086	46.000	227.776	436.767	60
21 „ 1921	180.321	41.000	203.314	441.312	60
14 „ 1921	175.580	32.000	231.358	437.038	59
7 „ 1921	171.290	33.000	246.729	434.028	59
7 Mrt. 1920	244.078	170.000	194.080	412.534	56
8 Mrt. 1919	101.841	65.000	189.577	470.053	64
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	48.521 1/2	75

¹⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	28 Febr. 1921	7 Maart 1921
Aan schatkestpromessen, waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 425.080.000,—	f 428.920.000,—
Aan schatkestbiljetten ..	„ 46.000.000,—	„ 53.000.000,—
Aan zilverbons	„ 47.919.000,—	„ 54.292.000,—
	„ 48.554.264,50	„ 48.241.029,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Ander opsch. schulden
26 Febr. 1921.....	***	***		474.000
19 „ 1921.....	***	***		476.500
12 „ 1921.....	***	***		470.500
1 Jan. 1921.....	219.290	9.540	369.169	116.537
25 Dec. 1920.....	219.439	9.314	369.057	113.812
18 „ 1920.....	217.936	9.443	371.700	124.045
11 „ 1920.....	218.422	9.345	374.792	146.256
28 Febr. 1920.....	165.821	4.950	317.204	95.017
1 Mrt. 1919.....	122.272	12.220	205.556	127.816
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.684

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaalsaldo	Dekking-percentage
26 Febr. 1921		232.000		***	141.500	***
19 „ 1921		229.000		***	140.250	***
12 „ 1921		208.000		***	141.500	***
1 Jan. 1921	32.054	25.907	154.141	58.812	131.847	47
25 Dec. 1920	30.991	26.644	130.546	58.294	132.350	47
18 „ 1920	31.590	28.356	129.064	48.417	128.366	44
11 „ 1920	30.647	20.116	128.445	53.768	123.717	44
28 Febr. 1920	15.502	13.475	156.892	53.189	88.502	41
1 Mrt. 1919	8.380	21.126	92.993	9.683	68.266	40
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842	44

¹⁾ Sluippost der activa. ²⁾ Op de basis van 2/3 metaaldekking.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 7 Maart 1921.

De conferentie te Londen is op het oogenblik, dat dit overzicht wordt samengesteld, in vollen gang. Voorloopig echter zijn geen resultaten van beteekenis te vermelden, behalve dan een groote verwondering van de zijde der Entente omtrent het Duitsche voorstel. Wat in deze verwondering als waar en wat als voorgewend moet worden, aangemerkt, zal het toekomstig verloop der besprekingen leeren; vast staat, dat de oorspronkelijke voorstellen der Duitsche Regeering niet zonder amendementen geaccepteerd zullen worden. Het zal vermoedelijk zeer veel afhangen van den diplomatieken tact der Duitsche gedelegeerden of hunne wijzigingen aangenomen zullen worden.

Inmiddels hebben de beurzen hun apathische houding nog niet gewijzigd. Het schijnt, dat over de geheele wereld het publiek er de voorkeur aan geeft af te wachten, tot er wat meer teekening in de situatie komt. Zelfs is het de vraag, of een betrekkelijk gunstig einde der Londensche conferentie — waaronder dan verstaan moet worden het treffen van een definitieve overeenkomst — zoo groote verandering zou brengen in den algemeenen beurshandel. Want zelfs in dat geval zouden er nog zulke geweldige kwesties van financieelen en van economischen aard zijn op te lossen, dat men zeer stellig niet binnen afzienbaren tijd een eenigszins normaal wereld-verkeer zou hebben terug gevonden.

Eigenaardig is het in dit verband op de stemmen te letten, die in de Vereenigde Staten opgaan. Men is daar in leidende kringen langzamerhand tot de overtuiging gekomen, dat, hoewel het goud als basis voor de bankbiljetten-circulatie niet kan worden vervangen of gemist, dit metaal toch niet meer de positie van vóór den oorlog zal kunnen innemen. In verhouding tot de algemeene schulden-toeneming der volkeren (volgens een berekening van de National City Bank te New York zijn de schulden gestegen van \$ 45 milliard in 1913 tot \$ 300 milliard in 1920) en de vermeerdering der bankbiljetten-omloop van \$ 7527 miljoen tot \$ 81.566 miljoen, zou zelfs een zeer beteekenende toeneming van de goud-productie geen rol van beteekenis spelen. Nu is echter deze productie integendeel afgenomen; de taxatie over het laatste jaar komt tot \$ 339 miljoen tegen \$ 445 miljoen als jaargemiddelde over de laatste 10 jaren.

Als een nieuw geneesmiddel wordt thans door vaklieden de oprichting van een internationaal Instituut voor het Bankbiljettenwezen bepleit; Dr. R. Estcourt is voor deze groep één der woordvoerders. De verdediging van zijn geneesmiddel geschiedt op een eigenaardige manier, eigenaardig vooral voor ons land, omdat hierbij de geschiedenis van Amsterdam als voorbeeld wordt genomen. Driehonderd jaar geleden namelijk was Amsterdam, als voornaamste handels-centrum der wereld, overstromd met allerlei vreemde munten, die bovendien door de handelingen der snoeiers zeer sterk in waarde waren verminderd. Een door Amsterdam opgerichte instelling nam nu alle dergelijke munten over en gaf in ruil hiervoor een biljet, door de stad geteekend, uit. Het zou natuurlijk onmogelijk zijn, bij een wereld-instelling alle munten te doen inleveren, doch, volgens Dr. Estcourt, zou het toch heel goed mogelijk worden, een internationaal betaalmiddel te scheppen, waarbij dan iedere valuta op een nauwkeurig bepaalde waarde zou worden aangenomen. Speculatie en onzekerheid zouden hierdoor verdwijnen, doch het is de vraag, of deze nieuwe toepassing van een principe, dat reeds meermalen als panacée is aanbevolen, thans een beter onthaal zal vinden.

De beurs te New York blijft onder al deze besprekingen zeer kalm. Alleen spoorwegwaarden zijn iets meer in trek gekomen, omdat een bedrag van \$ 370 miljoen, dat de Regeering den spoorwegen schuldig was, dadelijk is terugbetaald. De spoorwegen zijn hierdoor bespaard ge worden voor de ergste moeilijkheden.

Te Parijs noch te Londen waren de omzetten of de variaties van dien aard, dat de betrokken beurzen eenige speciale vermelding behoeven. Vooral te Parijs wacht men met buitengewone belangstelling op de uitspraken der Londensche conferentie, omdat het voor Frankrijk een levensbelang kan worden geacht, of de benodigde middelen in meer of minder vlug tempo zullen binnenkomen. Alleen aandelen Koninklijke Petroleum Mij. konden groote interesse tot zich trekken, vermoedelijk in verband met de opvatting, dat de directie toch spoedig tot uitbreiding van haar kapitaal zal overgaan.

Te Berlijn is van eenige onrust ook geen sprake geweest. Eerder is hier een fatalisme te constataren, dat volkomen in overeenstemming kan worden gebracht met de in de laatste jaren gegroeide mentaliteit. Ook de jongste

heffingen van het Reichsnotopfer hebben er toe bijgedragen bij het publiek die stemming van berusting te voorschijn te roepen, welke culmineert in de gedachte, dat er in ieder geval betaald zal moeten worden; het hoeveel komt dan pas in de tweede plaats. Ter beurse echter hebben dergelijke stemmingen steeds een reactie van het koerspeil ten gevolge, zooals ook thans weder te constataren valt. In een, vorig overzicht hier ter plaatse werd reeds geconstateerd, dat de teruggang van verschillende fondsen aan de Berlijnsche markt aan bovengenoemde factoren moest worden toegeschreven, waarbij dan nog kwam de omstandigheid, dat verschillende groote ondernemingen hun kapitaal in den loop der laatste jaren sterk hadden uitgebreid, met het gevolg, dat er thans veel meer materiaal in omloop en aangeboden is, dan vroeger het geval kon zijn. In deze omstandigheid bevinden zich o.a. aandelen Chemische Fabrik Rhenania, Hansa Lloydwerke, enz., welke fondsen zeer speciaal van de tijdsomstandigheden te lijden hebben. Voor het overige is de handel binnen zeer enge grenzen terug getreden; men houdt zich aan de Duitsche beurzen thans ook bij voorkeur bezig met het behandelen van beleggings-transacties, waarbij als voor Duitschland nieuwe objecten de pandbrieven van scheepshypotheekbanken op den voorgrond treden.

Te onzent is de markt voor staatsfondsen zeer vast gebleven. Van de inheemsche soorten waren vooral Integralen goed gevraagd, in verband met aankopen voor fondsen, die een rente moeten afwerpen van 5 pCt., zonder het risico van conversie te mogen loopen. Doch in verband met de algemeene opvattingen, konden ook de overige soorten, ondanks de eenigszins hoogere noteringen, zich alle goed op peil houden, vooral nu er langzamerhand een zekere vermoeidheid begint te ontstaan ten aanzien van 7 pCt. obligaties in particuliere ondernemingen. Speciaal de thans openstaande emissie van f 20.000.000,— 7 pCt. obligaties der Koninklijke Hollandsche Lloyd heeft de beurs nogal ontstemd, eensdeels in verband met het feit, dat de markt overstroond wordt met obligaties van het 7 pCt.-type, anderzijds als gevolg van den deplorabelen toestand, waarin sommige scheepvaart-maatschappijen klaarblijkelijk zijn gekomen. Tegelijkertijd staat open de inschrijving op f 15.000.000,— 7 pCt. van den Bergh's Fabrieken en op f 18.000.000,— 8 pCt. obligaties van den Staat San Paulo. Door al deze emissies wordt de aandacht, speciaal voor beleggingsfondsen, meer op onze staats-schuldbrieven gevestigd.

Van de buitenlandsche soorten konden Obl. San Paulo in de belangstelling deelen. Zeer veel animo bestond voor Russische waarden, in verband met de berichten omtrent moeijelikheden, die het bewind der Bolsjewiki zou ondervinden.

	1 Mrt.	4 Mrt.	7 Mrt.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch. 1918	86 $\frac{1}{2}$	86 $\frac{1}{2}$	85 $\frac{9}{16}$	— $\frac{15}{16}$
4 $\frac{1}{2}$ % " " " 1918	86 $\frac{1}{4}$	86	86 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{4}$
4 % " " " 1918	78	78 $\frac{15}{16}$	78 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{5}{8}$
3 $\frac{1}{2}$ % " " " "	66 $\frac{1}{4}$	67 $\frac{1}{2}$	67 $\frac{3}{4}$	+ 1
3 % " " " " "	56 $\frac{1}{2}$	57 $\frac{1}{8}$	57 $\frac{7}{8}$	+ $\frac{13}{8}$
2 $\frac{1}{2}$ % Cert. N. W. S.	48 $\frac{7}{16}$	49 $\frac{1}{2}$	50 $\frac{1}{4}$	+ $\frac{113}{16}$
5 % Oost-Indië 1915	89 $\frac{7}{8}$	89 $\frac{3}{8}$	88 $\frac{3}{8}$	— $\frac{1}{2}$
5 % " " " " " 1919	95 $\frac{7}{8}$	95 $\frac{11}{16}$	95 $\frac{5}{8}$	— $\frac{1}{4}$
4 % Oostenr. Kronenrente	2 $\frac{3}{4}$	2 $\frac{3}{4}$	2 $\frac{1}{2}$	— $\frac{3}{16}$
5 % Rusland 1906	7	7 $\frac{3}{8}$	7 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{2}$
4 % Rusl. bij Hope & Co.	7	7 $\frac{7}{16}$	8 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{13}{8}$
4 $\frac{1}{2}$ % China Goud 1898 ..	59	60 $\frac{1}{8}$	60 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
4 % Japan 1899	53	53	53	
4 % Argentinië Buitenl..	54 $\frac{7}{8}$	53 $\frac{15}{16}$	53 $\frac{15}{16}$	— $\frac{15}{16}$
5 % Brazilië 1895	46 $\frac{3}{8}$	44 $\frac{1}{2}$	44 $\frac{1}{2}$	— $\frac{2}{8}$
7 % Staatsspoor	102 $\frac{7}{16}$	102 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{7}{16}$	
7 % Amsterdam	100 $\frac{1}{8}$	100 $\frac{1}{8}$	100 $\frac{1}{8}$	

De aandelen-markt was vrij onbewogen, hoewel er toch over het algemeen een zekere tendens naar boven bestond. Een uitzondering hierop vormden enkele industriele waarden, in het bijzonder aandelen Philips Gloeilampenfabrieken, waarvan en dividend-declaratie en verslag een teleurstellenden indruk maakten, benevens scheepvaartwaarden, die onder den invloed van de baisse in aandelen Koninklijke Hollandsche Lloyd op vrij groote schaal waren aangeboden. Kort na de bekendmaking van de emissie ad. f 20.000.000,— 7 pCt. obligaties was er vrij groote steun voor de aandelen te constataren; toen echter ook op de volgende dagen het publiek overwegend verkooper bleef, kon de koers niet worden gehandhaafd. Vooral het feit, dat de obligaties converteerbaar zijn in aandelen werkte ontmoedigend, wijl hierdoor de kans bestaat, dat het aandeelkapitaal automatisch wordt uitgebreid of dat de koers der aandelen voorloopig laag moet worden gehouden.

	1 Mrt.	4 Mrt.	7 Mrt.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	277	280	277	
" " "gem.eig.	261	260 1/2	260	- 1
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.	150	140 1/2	140 1/2	- 9 1/2
Hollandsche Stoomboot-Mij.	110 1/2	110 1/2	110 1/2	
Java-China-Japan-Lijn ...	176	175	170	- 6
Kon. Hollandsche Lloyd ..	98	96	88	- 10
Kon. Ned. Stoomv.-Mij. ..	142	139 3/4	135 1/4	- 6 3/4
Koninkl.-Paketsvaart Mij. .	139	140	136 3/4	- 2 1/4
Maatschappij Zeevaart ...	140	140	140	
Nederl. Scheepvaart-Unie..	167	166 3/8	161 3/4	- 5 1/4
Nievelt Goudriaan	252	252	252	
Rotterdamsche Lloyd	165 1/2	165 1/2	161	- 4 1/2
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg“	130	125 1/2	127	- 3
" " „Nederland“ ..	201 11/10	201 1/2	196 3/4	- 4 15/16
" " „Noordzee“ ..	48 1/2	49 1/2	49 1/4	+ 3/4
" " „Oostzee“	130	138	138	+ 8

De Petroleum-afdeeling werd gunstig geaffecteerd door de vaste houding voor aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij te Parijs en te New York. Deze tendens werd echter niet overgenomen door de bijsoorten Geconsolideerde Hollandsche Petroleum en Orion. Deze bleven wel vast, doch het koerspeil veranderde niet veel.

Suikerwaarden konden in verband met den over het algemeen iets betere tendens ietwat monterden, doch de variaties bleven hier binnen zeer beperkte grenzen. De berichten omtrent suikerverkoop door de V. J. S. P. zijn sinds langen tijd uitgebleven, zoodat voor deze markt geen bepaalde stimulans bestaat. Doch het vooruitzicht op de komende verslagen heeft toch eenige kooplust in de hand gewerkt.

	1 Mrt.	4 Mrt.	7 Mrt.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	178	178	177 1/2	- 1/2
Koloniale Bank	220	219 1/2	221 1/4	+ 1 1/4
Ned.Handel-Mij. cert.v.aand.	193	192	191 3/4	- 1 1/4
Rotterd. Bankvereniging ..	131	129 1/2	128 1/2	- 2 1/2
Amst. Superfosfaatfabriek. .	116 1/4	120	114 1/2	- 1 3/4
Van Berkel's Patent	95 3/4	95	94 1/8	- 1 5/8
Insulinde Oliefabriek	74 1/4	68 3/4	68 1/4	- 6
Jurgens' Ver. Fabr. pr.aand.	88 3/8	87 1/4	85	- 3 3/8
Hollandia Melkproducten ..	217 3/4	217 1/2	216	- 1 3/4
Philips' Gloeilampenfabriek	410	345	346	- 64
R. S. Stokvis & Zonen	625	625	625	
Vereenigde Blikfabrieken ..	104 1/2	108 1/2	105	+ 1/2
Compania Mercantil Argent.	164 1/2	162	163 3/4	- 3/4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	236	233 1/2	240 3/4	+ 4 3/4
Handelsver. Amsterdam ..	575 1/2	575	583 1/2	+ 8
Holl. Transatl. Handelsver.	54 1/2	54 1/2	54 1/2	
Linde Teves & Stokvis ...	129	129	126	- 3
VanNierop&Co'sHandel-Mij.	75	76	75 1/4	+ 1/4
Tels & Co's Handel-Mij	75	72 1/2	74	- 1
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	211 1/2	214 3/4	215 3/4	+ 4 1/4
Kon. Petroleum-Mij.	516 1/2	532 1/2	542	+ 25 1/2
Orion Petroleum Mij.				
Afgest. Aand.	53 1/2	53	53	- 1/2
Steauna Romana Petroleum Mij. .	100 1/4	100	99 1/2	- 3/4
Amsterdam-Rubber-Mij. ...	136	132	132 1/4	- 3 3/4
Nederl.-Rubber-Mij.	74 1/4	69 1/2	74	- 1/4
Oost-Java-Rubber-Mij.	217	212	215 1/2	- 1 1/2
Deli-Batavia	461	455	456	- 5
Deli-Maatschappij	500	492	494 1/2	- 5 1/2
Medan-Tabak-Maatschappij.	348 1/2	343	350 1/2	+ 4
Senembah-Maatschappij	634 1/2	630	626	- 8 1/2

De overige markten waren vrijwel verlaten. Zelfs de tot voor enkele dagen zoo levendige afdeeling van aandelen Redjang Lebong keerde weer tot de oude apathische houding terug.

Ook de Amerikaanse markt kon geen interesse tot zich trekken.

	1 Mrt.	4 Mrt.	7 Mrt.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	144	144 7/8	144 7/8	+ 7/8
Anaconda Copper	89 3/4	89	88 1/10	+ 1 11/10
Un. States Steel Corp.	95 7/8	97 7/8	97 1/4	+ 1 3/8
Atchison Topeka	96	96	96	
Southern Pacific	91	90 1/2	90 1/4	- 3/4
Union Pacific	138 1/4	138 1/2	139	+ 3/4
Int. Merc. Marine orig. Com.	16 3/4	17	17	+ 1/2
" " " " " prefs.	59 3/4	60 7/8	62 3/4	+ 3

De geldmarkt begint teekenen van een zekere stroefheid te vertoonen in verband met de groote bedragen, die successievelijk door openbare en particuliere corporaties worden gevraagd. De notering voor prolongatie stelde zich ten slotte op 4 1/2 à 5 pCt.

**GOEDERENHANDEL.
GRANEN.**

8 Maart 1921.

De oogstberichten blijven voor alle granen gunstig, zoolwel in de uitvoerlanden als in West-Europa. In de Vereenigde Staten is men zeer tevreden over het vochtgehalte van den bodem en in Canada schijnt reeds hier en daar een begin te zijn gemaakt met den uitzaai der zomertarwe, ofschoon het daarvoor eigenlijk nog 'eene maand te vroeg is. Van den maisoogst in Argentinië heeft men nog steeds de beste verwachtingen. Wel is er vrij veel regen gevallen, die den oogst misschien wat later zal doen aanvangen dan gehoopt was, maar aan de kwantiteit komt die regenval in dezen tijd van het jaar ten goede.

De verschepingen van tarwe uit de verschillende uitvoerlanden blijven steeds zeer voldoende voor de Europeesche behoefte. Opmerkelijk is daarbij het groote aandeel, dat daarin wordt bijgedragen door andere landen dan de groote leveranciers Noord-Amerika en Argentinië. Australië, Britsch-Indië en Mantsjoerije blijven flink verschepen. De verschepingen der Vereenigde Staten wijzen nog niet op vermindering. Volgens Amerikaanse particuliere schattingen (de officieele worden morgen in Amerika gepubliceerd) zijn de voorraden tarwe bij de boeren verrassend hoog en is de binnenlandsche consumptie veel geringer geweest dan in vorige jaren. Argentinië is eerst in de laatste weken in ernst begonnen met zijn verschepingen van tarwe. Vrees, dat er in dit seizoen niet ruim voldoende tarwe voor Europa beschikbaar zou zijn, lijkt dan ook nog steeds ongemotiveerd. Eerder ziet het er naar uit, dat overvloedig aanbod verwacht kan worden. Men schijnt te mogen aannemen, dat in den herfst ook Roemenië weer tarwe zal kunnen uitvoeren. Er wordt namelijk bericht, dat gedurende den winter het weder daar zoo gunstig is geweest voor den uitzaai, dat de met tarwe bezaaide oppervlakte waarschijnlijk weer bijna even groot is als vóór den oorlog.

Ook in de afgelopen week traden slechts in zeer geringe mate de meeste groote Europeesche landen als tarwekoopters op. Duitsland kooft bijna in het geheel niet en wacht den afloop af van de Londensche conferentie en Engeland heeft zijn geregelde inkoop evenmin hervat. Ondanks dit gebrek aan kooplust blijven de markten in Noord- en Zuid-Amerika vast. In Argentinië steeg aan het einde der vorige week de prijs zelfs vrij belangrijk. De vrij groote verschepingen veroorzaken die vaste stemming, onafhankelijk van den omvang der Europeesche vraag.

Bindelijk heeft onlangs de president van Argentinië zich uitgelaten over zijne plannen ten opzichte van bemoeiing met den tarweuitvoer. Hij bleef echter vaag in zijne mededeelingen en berichtte alleen, dat hij voorloopig geen extra uitvoerrecht dacht in te voeren, doch de noodzakelijkheid overwoog van het voorschrijven van minimumprijzen, fluctueerend met de marktprijzen in Europa. Die mededeeling is te weinig gedetailleerd om na te gaan, welke gevolgen die maatregel voor den handel zou hebben. Ook schijnt er sprake te zijn van een stabiliseeren van de bestaande uitvoerrechten, die dan dus niet meer met de marktprijzen zouden fluctueeren.

Zaken in Argentijnsche tarwe waren in de afgelopen week niet groot. Sedert de Deutsche regering niet meer koopt, zijn de omzetten zeer klein geworden. Naar Scandinavië, België en Nederland kwamen nu en dan zaken tot stand. In Noord-Amerikaansche tarwe werden geen nieuwe zaken gerapporteerd. De verschepingen dienen nog steeds tot uitvoering van oude contracten.

Ook in rogge ging zeer weinig om. De verschepingen van de Vereenigde Staten nemen af.

In voedergranen was de handel belangrijker dan in broodgraan. Vooral voor maïs uit de Vereenigde Staten bestond weder veel belangstelling, vooral in Nederland en België. In Engeland werd nu en dan in de afgelopen week veel gekocht en ook naar Scandinavië kwamen verschillende zaken tot stand. De markt te Chicago is vast met eenige prijsverhooging en de verschepingen waren groot. Veel groter dan de van Argentinië verscheepte hoeveelheid, waar de maïs van den oogst van 1920 schaarsch wordt en te hoog in prijs voor de meeste Europeesche landen. In België, waar men gewend is, vooral Plata Maïs te gebruiken, bestaat echter voor deze soort bij stijgende prijzen goede vraag. Voor nieuwen oogst bestond minder belangstelling dan in de vorige week, behalve op enkele dagen in Engeland. In Duitsland was de maïshandel weder verre van levendig om de redenen, in ons vorig bericht vermeld. Zelfs schijnen de aanvoeren meer dan voldoende, want spoedig verwachte partijen worden veelal in Nederland en elders verkocht. In plaats daarvan worden dan latere posities voor lagere prijzen teruggekocht. Een en-

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe	Mats	Haver	Tarwe.	Mats	Lijnzaad
	Maart	Mei	Mei	Febr.	Febr.	Febr.
5 Mrt '21	—	71 1/2	47 1/2	17.85 ³⁾	10,45	15,45 ³⁾
26 Feb. 21	—	69 3/4	46 1/2	17,20	10,30	15,—
5 Mrt 20	226	141 1/8	82 3/8	16,55 ³⁾	7,— ⁴⁾	27,— ³⁾
5 Mrt 19	226	129 3/8	60 1/8	10,40	5,20 ³⁾	18,45 ³⁾
5 Mrt '18	220	127 1/8	69 1/8	13,05 ⁴⁾	6,60 ³⁾	20,80
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 3/8 ¹⁾	36 1/8 ¹⁾	9,40 ³⁾	5,38 ³⁾	13,70 ³⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ per Maart. ⁴⁾ per April.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	7 Maart 1921	28 Febr. 1921	7 Maart 1920
Tarwe*	22 1/4	22 1/2	—
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	21	22,—	—
Mais (La Plata)	285,—	292,—	365,—
Gerst (48 lb. feeding) .. ²⁾	280,—	285,—	425,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	14,—	14 1/2	21,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. ³⁾	200,—	200,—	227,50
Lijnzaad (La Plata)	420,—	405,—	870,—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ p. 1000 K.G. ⁴⁾ per 1960 K.G. * Hard/Red Winter Wheat nr. 2.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	26 Feb.—5 Mrt 1921	Sedert 1 Jan. 1921	Overeenk. tijdvak 1920	26 Feb.—5 Mrt 1921	Sedert 1 Jan. 1921	Overeenk. tijdvak 1920	1921	1920
	Tarwe	16.783	124.347	62.608	—	978	20.717	125.325
Rogge	117	21.659	—	—	—	135	21.659	135
Boekweit	—	994	2.500	—	—	—	994	2.500
Mais	9.282	144.035	75.917	6.533	13.044	18.465	157.079	94.382
Gerst	538	57.698	2.814	—	580	—	58.276	2.814
Haver	750	1.318	11.012	—	419	—	1.737	11.012
Lijnzaad	1.321	20.063	5.815	5.470	20.643	1.543	40.706	7.358
Lijnkoek	5.028	21.562	20.402	185	3.215	1.406	24.777	21.808
Tarwemeel	96	2.352	5.784	168	290	—	2.642	5.784
Andere meelsoorten	264	3.516	3.198	—	200	100	3.716	3.298

kelen keer werd dan ook op die wijze Platamaïs geruild tegen Zuid-Afrikaansche of Donaumaïs. Van deze laatste soort is het aanbod ruim en voor dalende prijzen zijn aan de Londensche markt verscheiden ladingen verkocht, waarvan enkele naar het vasteland, waarschijnlijk voor Duitschland.

Voor lijnzaad bestaat nog steeds naar verschillende Euro-peesche landen goede belangstelling, speciaal wat spoedigste te verwachten partijen betreft. Stoomend Argentijnsch lijnzaad brengt naar Engeland en Holland nog steeds belangrijke premies op en ook naar Frankrijk werd eene lading verkocht. Ondanks ruim aanbod van Britsch-Indisch zaad, kwamen daarin geene zaken van beteekenis tot stand.

Nederland. Door de Nederlandsche molenaars werd nu en dan stoomende Plata-tarwe gekocht. Het aanbod op Nederlandsche havens is echter, nu Duitschland niet koopt, grooter dan de behoefte en ondanks de vaste markten in Argentinië, kon men hier gemakkelijk tot onveranderde prijzen koopen. Voor enkele aangekomen partijen waren zelfs geen koopers tot cenigszins voldoende prijzen te vinden.

De handel in Noord-Amerikaansche Mixed Mais was weer zeer levendig en dagelijks worden flinke hoeveelheden gekocht, waarbij nog steeds voor spoedige posities premies worden betaald. Ondanks groote aanvoeren en ondanks de omstandigheid, dat belangrijke verscheppingen op onze havens in de eerst volgende weken te verwachten zijn, wordt alle aanbod gemakkelijk opgenomen. Zoozeer is dit het geval, dat de termijnmarkt voor mais te Rotterdam de laatste dagen speciaal voor den Maart-termijn eene zeer vaste stemming toont. Donaumaïs wordt weinig gekocht, evenals Plata maïs. Wel bestond er betere kooplust voor stoomende Plata maïs, waarvan voor goede prijzen eenige partijen werden verkocht, doch voor den nieuwen oogst toont men nog weinig belangstelling.

In gerst en haver is de omzet gering.

Voor lijnzaad was meer vraag, ook in latere posities en herhaaldelijk zijn in de afgelopen week belangrijke omzetten bereikt in ladend/geladen en Maart afloading. Voor stoomende partijen betaalt men nog steeds gaarne flinke premies en voor aangekomen zaad zijn weder zeer hoge prijzen betaald.

SUIKER.

In Engeland had in de afgelopen week na ontbinding der Royal Commission een levendige handel plaats in geraffineerde suiker. De voorraden hiervan zijn thans vrijwel opgeruimd en de groote raffinaderijen verkoopen hunne dagelijkse productie tot onveranderde prijzen.

Van de overige suikermarkten valt weinig te vermelden. De stemming op de New Yorksche markt bleef prijshoudend. Spot Centrifugals werden onveranderd met 5,77 c. genoteerd, terwijl de noteeringen op termijn na eene korte inzinking weer op ongeveer denzelfden stand

sloten als verleden week, n.l. 5,03 voor Apr., 5,18 voor Mei, 5,40 voor Juli en 5,58 September.

Na de groote afdoeningen van Cubasuiker in de laatste dagen van de afgelopen maand bleven de omzettingen gedurende de vorige week binnen beperkte grenzen. Eene lading American granulated werd naar Italië verkocht.

De toestand op Cuba toont eene verdere verbetering en de wekelijkse ontvangsten in de havenplaatsen zijn thans normaal. De laatste statistiek luidt:

	1921	1920	1919
Weekontvangst tot 26 Febr.	155.000	162.623	167.980 tons
Tot.outv.sed.1.D.20-26F.'21	811.000	1.228.000	1.086.333 "
Werkende fabrieken	186	186	190
Weekexport tot 26 Febr.	72.000	132.248	85.854 "
Tot.exp.sed.1Jan.-26Febr.	310.000	814.413	557.094 "
Totale voorraad 26 Febr.	589.000	383.296	526.997 "

De markt op Java is verlaten. De vraag van Britsch-Indië heeft geheel ogehouden, hetgeen voornamelijk in verband staat met den dalenden zilverprijs. Andere markten toonen voor Javasuiiker uit den ouden oogst geene belangstelling; aangezien de houders van de betrekkelijk kleine voorraden prijzen vragen, die aanmerkelijk hooger zijn, dan die in andere productielanden.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java	Amer. Gra-	
			Maart/April	Maart/April	
2 Mrt. '21	f —	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
23 Febr. '21	—	72/-	42/-nom.	38/-	5,77
2 Mrt. '20	—	72/-	42/-	37/6	5,64
2 Mrt. '19	—	72/-	89/-	—	11,03
2 Mrt. '19	—	64/9	—	—	7,28
11 Juli '14	—	11 1/2/2	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 2 Maart 1921.

Prijzen van middling Amerikaansche katoen in Liverpool zijn voor het eerst sedert November 1915 beneden zeven pence per lb. genoteerd. Er schijnt in Amerika veel drang tot verkoopen te zijn, terwijl de laatste dagen de berichten uit Lancashire ook slechter waren, waardoor algemeen groote likwidaties plaats vonden. In Amerika waren bovendien groote verkoopen noodzakelijk geworden, omdat bankiers verschillende voorschotten op ruwe katoen hebben ingetrokken en moet men maar hopen, dat er verder geen geforceerde likwidaties zullen plaats vinden. Voor dat men definitief weet, hoe groot de aanplant voor het volgende seizoen kan zijn, is het niet waarschijnlijk, dat prijzen voor Amerikaansche katoen weer zullen stijgen.

In Alexandrië zijn de pogingen om twee miljoen cantars katoen op te houden tegen een prijs van zestig tallaris mislukt en is de markt daar dan ook zeer flauw.

Over garens valt ook absoluut geen nieuws te vermelden. De daling in prijzen van ruwe katoen heeft de Manchestermarkt geheel gedemoraliseerd en het weinige vertrouwen, dat nog bestond, geheel geschokt. Amerikaansche garens zijn dan ook 1 à 2½ pence lager, terwijl Egyptische garens minstens drie pence goedkooper zijn, zonder dat er bij de lagere prijzen nog eenige animo tot koopen bestaat. Men verwacht, dat de spinnerijen met Paschen voor tien dagen zullen sluiten en een dergelijk voorstel wordt a.s. Vrijdag door de Master's Federation behandeld.

Over de doekmarkt is eveneens weinig nieuws te zeggen. Zoo nu en dan hoort men weer wat gunstiger berichten, doch over het algemeen zijn deze nog zeer schaarsch. Java schijnt nog de minst slechte markt te zijn en er komen ook enkele aanvragen voor China binnen, hoewel deze slechts in enkele gevallen tot zaken leiden. Er hangt ook zoo veel af van de zilverbijzettingen en de Oostersche wisselkoersen, dat het moeilijk wordt voorspellingen te doen. Bovendien geven de bankiers slechts zeer weinig faciliteiten, zoodat het ook al heel lastig wordt, geregeld zaken te drijven.

23 Febr. 2 Mrt. Oost. koersen. 23 Febr. 2 Mrt. Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië... 1/3¼ 1/3¼
F.G.F. Sakellaridis 15,00 13,00 T.T. op Hongkong 2/5¼ 2/4¼
G.F. No. 1 Oomra 4,85 4,35 T.T. op Shanghai 3/2¼ 3/2

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middleing Uplands).

	7 Mrt '21	28 Febr. '21	21 Febr. '21	8 Mrt '20	7 Mrt '19
New York voor Middleing ..	11,55 c	11,25 c	13,20 c	40,90 c	26,45 c
New Orleans voor Middleing	11,— c	11,25 c	12,75 c	40,50 c	26,— c
Liverpool voor Fy Middleing	7,57	7,13 d	9,08 d	29,94 d	15,96 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '20 tot 4 Maart '21	Overeenkomstige perioden	
		1919-1920	1918-1919
Ontvangsten Gulf-Havens..	3562	3352	2573
" Atlant. Havens	1015	2321	1409
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1175	1153	1432
" " 't Vasteland.	2220	2133	1494
" " Japan etc...			

Voorraden in duizendtallen

	4 Maart '21	5 Maart '20	7 Maart '19
Amerik. havens.....	1414	1424	1364
Binnenland.....	1618	1213	1455
New York.....	124	51	83
New Orleans.....	419	399	460
Liverpool.....	1027	1067	503

THEE.

(Opgave van den makelaar J. van Eck.)

Bericht van den afloop Theeveiling.

Aanbod in veiling bestond uit:

Heden		26 Februari 1921	
17917 kn. Java thee	15115 kn. Java thee		
885 „ Sumatra thee	1000 „ Sumatra thee		
300 „ ex. voorg. veil.	—		
Totaal..	19102 kn. thee.	16115 kn. thee.	
Aanbod 1 Januari j.l. tot heden:	idem 1920	idem 1919	
3 veilingen	3 veilingen	3 veilingen	
57432 kn. Java thee	56042 kn.	12683 kn.	
1128 „ Sumatra thee	5603 „	—	
Totaal..	58560 kn. thee.	61645 kn.	12683 kn.

Het overgrote deel van het aanbod bestond uit zeer minderwaardige theeën, vele zeer stelig of stoffig, plus een te groot kwantum gruis theeën, waarvan bij vele de kwaliteit ook zeer veel te wenschen over liet. Dit groote kwantum voor de consumptie minder of niet geschikte theeën drukte de stemming zeer en verwekte den schijn van een zeer flauwe stemming voor het geheel. De enkele werkelijk goede theeën werden goed betaald, een paar zelfs flink boven taxatie. De middelmatige kwaliteiten onderonden den druk van de verwekte flauwe stemming door het overvloedig aanbod ordinaire theeën.

Zeer te wenschen is, dat planters ten spoedigste zorgen voor een beter product, waarnaar een belangrijke vraag is. Vele pakkers gebruiken thans Assams en Ceylons, omdat zij in Java-theeën het gewenschte niet kunnen koopen.

Opgehouden werden 10486 en 20¼ kn. thee. Van de 300 kn ex. voorgaande veilingen zijn slechts verkocht de nummers 4421 en 4860. De volgende veiling zal plaats hebben op Donderdag 17 Maart e.k., aanbod circa 18.000 kn. thee.

24 Februari 1921.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
5 Mrt. 1921	474.000	7.120	3.168.000	8.400	9 ¹⁰ / ₁₆
26 Febr. 1921	477.000	7.395	3.239.000	8.600	10
19 „ 1921	429.000	7.470	3.268.000	8.900	10 ³ / ₈
5 Mrt. 1920	413.000	11.200	3.756.000	15.500	18 ¹ / ₈

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
5 Mrt. 1921	62.000	2.055.000	174.000	7.998.000
5 Mrt. 1920	45.000	1.818.000	65.000	3.483.000

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Maart 1921, in duizenden balen.

	1921	1920	1919	1918	1914
Voorraad in Europa ..	2.025	2.078	558	2.634	7.814
Stoomend { Brazilië ..	528	301	1.141	151	552
{ Oost-Indië ..	—	?	?	?	24
n. Europa { Ver. Staten	—	—	—	—	30

Voorraad Ver. Staten	2.553	2.379	1.699	2.785	8.420
Stoomend naar { Brazilië ..	1.901	1.410	922	2.512	1.682
Ver. Staten { Oost-Indië ..	697	654	1.072	523	628
{ Ver. Staten	?	?	?	?	10

Voorraad in Rio	5.151	4.443	3.693	5.820	10.740
„ „ Santos..	452	445	814	746	372
„ „ Bahia ..	3.164	3.826	7.073	5.918	1.626
„ „ Bahia ..	40	23	61	73	64

Totaal.....	8.807	8.737	11.641	12.557	12.802
Op 1 Februari	8.777	9.309	11.655	12.002	13.276
	1920	1919	1918	1917	1913
Op 1 Juli	6.750	10.336	11.702	7.778	10.275

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.

Exotische huiden. De La Plata-markt blijft vast en er werden 30.000 frigorifico's afgedaan à 32/35 pesos, zijnde de laatste verkoop ongeveer 9 d. c.i.f. of ongeveer 14 pCt. boven het laagste standpunt. Ook voor droge B. A. Americano en Montevideo Americanos zijn de prijzen vaster. Voornamelijk Noord-Amerika is in de markt, terwijl Duitsland zich van koopen geheel blijft onthouden, in afwachting van het resultaat der Londensche conferentie. In de veiling te Havre van sterk beschadigde huiden werd alles verkocht tot prijzen gelijkstaande met lijmvleesch-waarde.

De in de notitie der veiling van 8 Maart vermelde 1237 en 826 Sao Paolo huiden zijn frigorifico's. In het geheel worden ca. 40000 huiden geveild, waaronder zeer courante soorten.

Inlandsche huiden: op de verlaagde prijzen trekken thans meer de aandacht van koopers. De Rotterdamse Huidenclub zal Dinsdag 22 Maart in publieke veiling brengen ca. 5000 huiden, productie 1921 en enkele partijen pinken en vellen. Dit is de eerste veiling sinds September 1914.

Javamarkeet. Flauw en zonder zaken.

Looistoffen. Op de tegenwoordige notering meer animo. Quebracho Forestal is iets onder £28.— op Maart/April levering verkrijgbaar.

5 Maart 1921.

COPRA.

De markt was deze week weder flauw gestemd, ten slotte herstelden zich de prijzen een weinig.

Consumenten toonen nog steeds vrijwel geen belangstelling.

De noteringen zijn heden:

Ned.-Ind. i.m.s. stoomend	f 34,50
„ „ „ Januari/Maart	„ 34,50
„ „ „ Maart/Mei	„ 34,—
„ „ „ Mixed Februari/April	„ 31,—

8 Maart 1921.

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 28 Februari 1921.

Importeurs:	Voorr. Aany.		Verk. Voorr.	
	1 Jan. tot 1921	28 Febr. tot 28 Febr.	28 Febr. tot 20 Febr.	20 Febr. op
H. G. Th. Crone	507	1740	1350	897
Edgar & Co.	—	557	557	—
Van Eeghen & Co.	334	6216	6188	362
Hoving & Beer	200	—	200	—
Internationale Prod. Cie.	1058	—	—	1058
Landb. Mij. „Geboegan” ..	—	80	80	—
Hand. Venn Maintz & Co.	—	830	830	—
Mendes De Jong & Co.	—	636	636	—
Mirandolle Voûte & Co.	2253	3280	3160	2373
Ned. Mij. v. Overzeehandel	500	—	—	500
S. L. van Nierop & Co.	933	—	379	554
Voûte & Co.	—	1200	1200	—
Weise & Co.	270	4056	4300	26
Order	—	240	112	128
	6055	18835	18992	5896

BANKA-TIN.

In Nederlandsch-Indië zijn in de maand Januari verkocht 1.769 picols Gouvernements-Banka-tin. De opbrengst daarvan bedroeg ongeveer f 269.000,—. (St.ct.)

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
28 Feb./5 Mt 1921	—	—	—	—	37/6	37/6
21/26 Febr. 1921	—	—	—	—	37/6	37/6
1/6 Maart 1920	—	—	—	8/6	180/-	112/6
3/8 Maart 1919	—	—	16/-	15/-	—	110/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rioier	Rotterdam	Gothenburg
28 F./5 Mt. '21	9/-	19/3	18/3	21/6	—	12/6
21/26 Febr. '21	9/-	19/-	18/	21/3.	—	12/-
1/6 Maart '20	—	75/-	77/6	—	—	—
3/8 Maart '19	54/-	47/3	52/6	50/-	f 10	Kr. 50
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
	28 Feb. 5 Mrt. 1921....	25/-	—	—
21/26 Februari 1921....	25/-	—	—	37/6
1/6 Maart 1920....	120/-	170/-	—	—
3/8 Maart 1919....	—	—	—	—
Juli 1914....	14/6	16/3	25/-	22/3

1) Per ton stukgoed. 2) Voor Britsche schepen.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 28 Februari tot 7 Maart 1921.

Door het weinige werk kon de verbetering der vrachten, waarvan de vorige week werd melding gemaakt, zich niet handhaven en speciaal de huren werden aanmerkelijk minder. Stond de huur te Rotterdam de vorige week vast op 4½ cents per ton, deze week werd het bijna iedereen dag minder en de laatste dagen der week was tegen 3 cents per dagton ruimte in overvloed te krijgen. Voor erts naar de Ruhr werd ongeveer f 1,— per ton met ¼ los-tijd betaald. Het sleeploon van Rotterdam naar de Ruhrhavens bedroeg 60 à 70 cents tarief.

In Antwerpen ging zeer weinig om. De voor den Bovenrijn bestemde goederen werden meest in rijnschepen overgeladen om daar te blijven liggen in afwachting van gunstiger waterstand. De scheepshuur bedroeg 18 à 20 centimes per dagton.

Aan de Ruhr was de toestand vrijwel onveranderd. De daghuur ging van Mk. 1.— op Mk. f 0.90 per ton terug. Het sleeploon Ruhr-Mannheim bedroeg Mk. 32,—/33,— per ton.

Exportkolen Ruhr-Rotterdam werden bevracht tegen f 1.— per ton met vrij sleepen; voor belading op het Rijn-Hernekanaal werd 20 cents per ton meer betaald.

De waterstand werd nog iets minder. Cauber Pegel noteerde einde der week p.m. 0.80 Mtr.

INKLARINGEN.

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	Februari 1921		Februari 1920	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	15	9.731	21	10.007
Groot-Brittannië	66	42.234	30	18.953
Duitschland	35	31.905	14	26.204
Noorwegen	2	1.048	1	344
Zweden	5	2.693	10	3.451
Denemarken ..	2	720	4	2.345
Finland	3	1.404	—	—
België	2	5.740	—	—
Frankrijk	12	4.366	4	2.205
Spanje	7	8.291	4	3.480
Portugal	1	454	—	—
Levant	—	—	2	2.539
Roemenië, Bulgarije	1	1.619	—	—
And. Midd zeeh.	1	735	1	724
Senegal, Dakar ..	—	—	1	1.096
Over.W.k. Afrika	2	1.733	—	—
Achter-Indië ...	2	8.411	—	—
Ned. Oost-Indië.	8	32.041	11	42.567
And. Aziat. hav.	1	4.367	—	—
Vereen. Staten ..	5	17.869	2	7.057
Midden-Amerika	—	—	1	2.955
Ned. West-Indië..	7	10.785	1	3.428
Ned. Antillen..	—	—	—	—
Argentinië, Uruguay	2	13.434	8	22.583
Totaal	179	199.580	115	149.938
Periode 1 Jan. — 28 Februari ..	372	427.377	293	351.292
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	99	122.524	64	108.485
Britsche	36	48.023	9	9.445
Duitsche	27	14.061	29	11.742
Noorsche	4	2.980	4	4.008
Fransche	6	726	—	—
Zweedsche	4	3.211	4	2.209
Deensche	—	—	1	724
Vereenigde Stat.	2	7.601	1	4.608
Andere	1	454	3	8.717
Totaal	179	199.580	115	149.938

(Vereenigde Scheepsagenturen van Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 28 Februari 1921

DEBET

Aandeelhouders nog te storten	f	1.784.700,—	
Deelneming in de firma's:			
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;			
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede;			
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.503.125,—, waarvan in			
geld gestort	„	5.953.125,—	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 6.703.527,24, waar-			
van in geld gestort	„	5.019.627,24	
			f 12.757.452,24
Fondsen van Aandeelhouders			
te Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht....	f	36.428.950,—	
Fondsen door ons gedeponeed voor rekening van bevriende			
instellingen.....	„	6.233.900,—	
			„ 42.662.850,—
Kassa, Wissels en Coupons			„ 60.199.197,90
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen			„ 14.112.605,50
Saldo's bij Bankiers:			
beschikbaar voor eigen gebruik.....	f	6.971.914,43½	
voor rekening van derden	„	33.222.169,35	
			„ 40.194.083,78½
Daggeldleeningen			„ 750.000,—
Prolongatiën gegeven			„ 14.659.990,—
Eigen Fondsen en Syndicaten			„ 7.762.522,11½
Credietvereniging	f	78.390.177,03	
Af: lopende Promessen	„	13.562.000,—	
			„ 64.828.177,03
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldo's Rek. Crt.	f	85.047.165,35	
Af: lopende Promessen	„	11.394.114,—	
			„ 73.653.051,35
Voorschotten op Consignatiën			„ 3.168.321,82
Gebouwen			„ 3.714.730,76
			„ 338.462.982,50
Totaal	f		

CREDIT

Kapitaal	f	35.500.000,—	
Reservefondsen	„	7.594.457,06	
Buitengewone Reserve	„	1.000.000,—	
Waarborgfonds Credietvereniging	„	6.147.732,50	
Reserve Credietvereniging	„	3.657.328,—	
			f 53.899.517,56
Aandeelhouders voor gedeponeede fondsen			
als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f	1.784.700,—	
in Leen-Depôt	„	40.878.150,—	
			„ 42.662.850,—
Zieken- en Pensioenfondsen	f	270.702,84½	
Reserve voor te verlenen Pensioenen.....	„	1.061.106,17	
			„ 1.331.809,01½
Deposito's			„ 55.415.674,66½
Prolongatie-Deposito's			„ 6.520.950,—
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen.....			„ 568.779,61
Saldo's Rekeningen Courant	f	87.894.589,50	
" " " voor gelden in het Buitenland..	„	33.222.169,35	
" " " Credietvereniging	„	5.168.894,91½	
			„ 126.285.653,76½
Beleeningen en Daggeld genomen.....			„ 9.250.000,—
De Nederlandsche Bank			„ 3.710.676,86
Te betalen Wissels			„ 33.836.543,44
Diverse Rekeningen			„ 4.980.527,58½
			„ 338.462.982,50
Totaal	f		

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM

Telefoon 3600

AMSTERDAM

Telefoon N 5580

's-GRAVENHAGE

Telefoon H 280, 300

LEEUWARDEN

GRONINGEN

Telefoon 1555

ARNHEM

Telefoon 2723

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc.
in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.
PROSPECTUS GRATIS.

Hollandsche Stoomboot Maatschappij.

Amsterdam—Rotterdam.

Geregelde afvaarten van
AMSTERDAM naar:

Londen en Hull.
Leith (Glasgow, Edinburgh),
Aberdeen en Dundee.
Liverpool, Manchest., Belfast
en Dublin.
Plymouth, Fowey, Bristol en
Swansea.
Le Tréport (Parijs).
West-Afrika (Goudkustlijn).
(Kameroenlijn).
(Congolijn).
Zuid-en Oost-Afrika Walfisch-
baai tot Beira (incl.)

Ruime loodsen. Spoorwegaansluiting.
Billijke vrachten. Afvaartkaarten worden
desverlangd geregeld toegezonden. De
stoomschepen vervoeren een beperkt aan-
tal passagiers.

TER OVERNAME:

2 eiken open BOEKENKASTEN
250 × 260 × 33 en 265 × 260 × 40,
3 eiken MAPPENKASTEN, 4 geel-
houten DITO, 1 dito FICHESKASTJE
met 2 dubbele laadjes, 2 groote eiken
ARCHIEFTAFELS met ficheslaadjes en
slot, 2 kleinere DITO met dito, dito,
2 eikenbruin SCHILDERIJLIJSTEN
met glas 135 × 108. Alles 1ste kwaliteits-
werk. Te bevragen: lett. H. E. G. aan
NIJGH & VAN DITMAR, Den Haag.

VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJ

„GELRIA”

ROTTERDAM

Maatschappelijk Kapitaal f 2.500.000,—
waarvan geplaatst f 500.000,—

TRANSPORT- en BRANDVERZEKERING

DIREKTIE:

C. TH. DAAMS

H. G. SCHUDEBEURS

Kantoor WIJNHAVEN 103

Telefoon No. 13883 Telegr.-Adres: „VERMAAGEL”

ADVERTEERDERS!

Raadpleegt bij het maken van Uwe plannen

NIJGH & VAN DITMAR'S
Algem. Advertentiebureau

Gevestigd sedert 1837

Dit adviseert U bij het ontwerpen van Uwe
reclames voor alle landen der wereld

Rotterdam - Wijnhaven 111-113

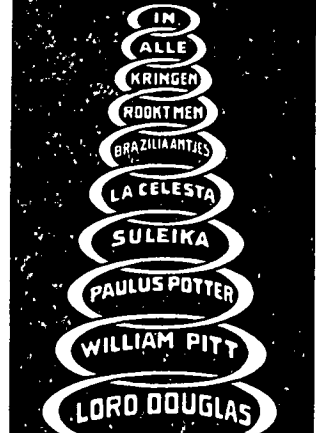
BIJKANTOREN:

AMSTERDAM, N.Z. VOORBURGWAL 157

's-GRAVENHAGE, BUITENHOF 48

HAARLEM, SPAARNE 3

DE RECORD SIGAREN
VAN NEDERLAND.

VERKRIJGBAAR BIJ DE
VOORNAAMSTE WINKELIERS
FABRIKAAT F.VAN GARDINGE & CO
EINDHOVEN — HOLLAND

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

PASSAGIERS-, VRACHT- EN
POSTDIENSTEN

NAAR

ZUID-AMERIKA
CUBA EN MEXICO

EN

NOORD-AMERIKA

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20-22 AMSTERDAM

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4½ PCT.

GELDEN, OP DEZEN TERMIJN GESTORT, ZIJN NA AFLOOP
VAN HET JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STIL-
ZWIJGEND VOOR GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER
HALF JAAR OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALON-
GAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 55.000.000,—

Reserven f 43.000.000,—